

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

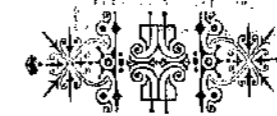
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΟΡΑ

Δ. Φ. ΚΑΙ ΥΦΗΡΕΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'. — ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Α. ΚΟΛΛΑΡΑΚΗ ΚΑΙ Ν. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΚΑΤΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ

1891

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΡΗΡΤΕΑ

Έσωτερικὸν δρ. 10. Ἐξωτερικὸν φρ. χρυσῶν 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἄρχαίου.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Δραχμὰ 10 ἐν τῷ ἔσωτερικῷ καὶ φράγκα χρυσῶν 10 ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Εἰς τοὺς ἐγγραφόμενους δὲ νέτους συνδρομητὰς καὶ αὐτοδύνας τὰ σώματα καὶ τῶν τριῶν ἐτῶν ἀποστέλλονται ταῦτα ἐπὶ προπληρωμῇ δραχ. ἢ φρ. χρυσῶν 15.

Συνδρομητὰ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ, ἀδφ. Φλέσσα, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἀνάστη Κωνσταντινίδου».

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆνας.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα δωρεὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ «Ἀποστόλου Παύλου» ἢ πᾶσα συνδρομὴ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς «Ἀναπλάσεως» Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Σ. Κυριακίδη, συμβολαιογράφον.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ - Γ. Κ. ΜΕΣΣΟΛΩΡΑΣ - ΚΑΘΗΚΟΝΤΗΣ
ἐν Ἀθῆναις

ἐν Ἀθῆναις 15 Μαΐου 1891.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ὁ ἀληθὴς χριστιανός. Λόγος τοῦ ἀρχιεπισκ. κρήνη Κεφαλληνίας κ. Σπυρίδωνος. — Εἰς τὴν προσέλευσιν τῆς ἡγεμονίδος Συρίας εἰς τὴν ἡγεμόδαξον πίστιν κατὰ τὸ Μέγα Σάββατον, ὑπὸ Ζησίμου Γ. Π. Τυπάλδου. — Ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ὑπὸ Σ. Μαρτίνου. — Δύο ἐρωτήσεις, ὑπὸ Α. Ε. Μέγα. — Καὶ μία αστυνομικὴ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀγόρευσις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ, ὑπὸ Σ. Α. Δημητριάδου. — Μὴ ἀνέβαλλε τὴν διόρθωσιν, ὑπὸ Λαϊκοῦ. — Ὀλίγα γραμμὰ περὶ ἀνθρώπου, ὑπὸ Ἀλεξ. Καραμασίνη. — Διηλώσεις. — Ἀλληλογραφία.

Ο ΑΛΗΘΕΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ (*)

Λ Ο Γ Ο Σ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΡΗΝΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

Σ Π Υ Ρ Ι Δ Ω Ν Ο Σ

«Ἡκούσθη ὅτι εἰς οὐρανὸν ἔστι, καὶ ἐκείσε ἀνέβησαν πολλοί, ὥστε μὴκέτι χωρεῖν μηδὲ εἰς πρὸς τὴν γῆν καὶ ἐλάει αὐτοὺς τὸν λόγον» (Μάρκ. β', 1-2).

Ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὑποῖον ἀπευτέλη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ Πατρὸς εἰς τὸν κόσμον, ἦτο, ὥπως διὰ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας ἀπαλλάξῃ ἡμῶς τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀμαρτίας, τῶν δύο τούτων

(*) Τὸν λόγον τούτον ἐξερῶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος κρήνη Κεφ. Ἀληθεὺς Σπυρίδων Κομποθέκης ἐν τῇ ἐνταύθα κειραστήματι τῆς «Ἐκκλησίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ» τῇ 15ῃ Ἰουλίου 1891.

κακῶν, ἵνα ἐκληροδοτήσῃ ἡμῶν ἢ παραβάσεις τῆς πρώτης ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν πρωτοπλάστου, καὶ ἵνα ἀπομακρύνοντα ἡμῶς ἀπὸ τοῦ ἄρκου ἀγαθοῦ, τοῦ Θεοῦ, καθιστῶσιν ἡμῶς ἀθλίους καὶ κακοδαίμονας ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ τῇ μελλούσῃ καὶ ὀδηγήσῃ ἡμῶς εἰς τὰς σωτηρίας νομὰς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἐν αἷς ὅσω μᾶλλον τρεφόμεθα καὶ ἀναπτυσσόμεθα, ὅσω μᾶλλον τελειοποιούμεθα πνευματικῶς τε καὶ ἠθικῶς, τόσω μᾶλλον πλησιάζομεν πρὸς τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα, παρ' οὗ καὶ μὲν εὐφρασκόμεν τὴν τε πρόσκαιρον ἡμῶν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν αἰώνιον μακαριότητα. Ὅτι δὲ οὗτος ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς τὸν κόσμον, κατὰ δήλον γίνεται οὐ μόνον ἐκ τῶν προφητικῶν ῥήσεων, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων αὐτοῦ εἰπόντος: «Ἐδωγγελλίσασθαί με θεὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι» (Λουκ. δ', 43.) Καὶ τοὺς λόγους τούτους ἐπεσφράγισε καὶ ἐπεκύρωσεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διὰ τῶν ἔργων του. Ὅντως, οὐ μόνον Αὐτὸς οὐκ ἐπαύετο διδάσκων τοὺς λαοὺς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ εὐαγγελιζόμενος αὐτοῖς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν οὐκίῳ, καὶ ἐν τόποις πεδινοῖς, καὶ ἐπὶ τοῦ ἔρους, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν οὐκίῳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκαστοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους ἐνετείλατο καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ καιρὸν διαδόχοις αὐτῶν ἐντέλλεται, λέγων: «Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἑπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει». (Μάρκ. 16', 15). Οὗτοι δὲ τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν

ἐκπληροῦντες, ἐκήρυξαν καὶ κηρύττουσι καὶ διαδίδουσι τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην γῆν, καθ' ἣ προεῖπεν ἐν πνεύματι ὁ ἕστεμμένος Προφήτης: «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξήλθεν ὁ φθύγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν». Μεταφρασθὲν ἤδη τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς γλώσσας, φαιίνεται διὰ τῶν ὑπερλάμπρων ἀκτίνων τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας καὶ αὐτοῦς τοῖς ἐν τῷ σκότει καὶ τῇ σκιᾷ τοῦ τε πνευματικοῦ καὶ ἡθικοῦ θανάτου καθημένους βαρβάρους λαούς.

Ἄλλ' εἶνε ἄρα γε ἅπαντες οἱ ὑπακούοντες εἰς τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα καὶ τὸ ἔργον βεπτισμα, τὸ χάρισμα καὶ τὸ ἴδιον τοῦ Χριστιανοῦ φέροντες, ἀληθεῖς Χριστιανοί; — Ἡ καθ' ἡμέραν πείρα δυστυχῶς ἅπαντᾶ, ὄχι! — Καὶ διατί; — Τοῦτο προτίθεμαι νὰ ἀναπτύξω τὴν στήριχτήν ταύτην πρὸς ὑμᾶς, εὐσεβεῖς ἀκουαταί, διὸ καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἀκούσιν.

Διὰ νὰ ἦνέ τις ἀληθῆς Χριστιανός, δεῖν νὰ ἔχη βεβαίαν ἐλπίδα, ὅτι θὰ τύχη διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Καὶ διὰ νὰ ἔχη βεβαίαν τὴν γλυκείαν καὶ παρήγορον ταύτην ἐλπίδα, ὀφείλει νὰ ἔχη πίστιν ὁσπῆν καὶ ἔργα ἀγαθὰ ὀφείλει νὰ ἔχη, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ καὶ ἀγαθῇ συνειδήσει. (Α'. Τιμόθ. α', 18. γ', 19). Ἀμφότερα δὲ ταῦτα δεῖν νὰ ᾧσιν ἀλληλένδετα καὶ ἀναπόσπαστα διότι ἡ ἄλλειψις τοῦ ἑνὸς καθιστᾷ τὸ ἕτερον ἀνεπαρκὲς καὶ ἀνωφελὲς πρὸς σωτηρίαν. Ἐξηγουμένθα. Ἐκαστος συνιθεῖς τὸν βίον του καὶ κανονίζει τὰς πράξεις του κατὰ τὰς θεηκεντικὰς ἀρχάς, ὡς προσβέβηκε. Ἐντεῦθεν τὰ ἔργα καὶ ὁ βίος τοῦ προληπτικοῦ, τοῦ δεισιδαίμονος καὶ κωκοδόξου, καὶ ἐτι μᾶλλον τοῦ ὀλισσοῦ καὶ τοῦ ἀθέου, ἐνδέχεται νὰ φαίνονται ἐνίοτε καλὰ, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ᾧσι πραγματικῶς τοιαῦτα διότι, ὡς φησι καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, «δὲν δύναται νὰ συλλέξη τις σταφυλὰς ἐξ ἀκαθῶν, οὔτε κροκοῦς καλοὺς ἐκ δένδρου σαπροῦ». (Ματθ. ζ', 17—18).

Ἄλλ' ὥσπερ τὰ ἔργα τοῦ ἔχοντος ἐσφαλμένως ἰδέας καὶ δοξασίας περὶ Θεοῦ, ψυχῆς καὶ μελλούσης ζωῆς, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ᾧσι καλὰ καὶ εὐάρεστα τῷ Θεῷ, οὕτω καὶ ἡ πίστις μὴ θεομαινομένη ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, μὴ συνοδουμένη ὑπὸ τῶν συναδόντων αὐτῇ ἔργων θεοσεβείας καὶ φιλανθρωπίας εἶνε πίστις νεκρὰ καὶ ἄκαρπος, ἐπομένως ἀνωφελής διότι τοιαύτη πίστις δὲν εἶνε εὐάρεστος τῷ Θεῷ. Τοῦτο λέγει ρητῶς αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. «Ὁὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πα-

τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς». (Ματθ. ζ', 21). Σήμερον, δυστυχῶς, ὀλίγοι εἶσιν οἱ ἔχοντες καὶ τὰ δύο ταῦτα ψυχολογικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ, τὴν ὁσπῆν, λέγω, πίστιν καὶ τὰ συνάδοντα αὐτῇ ἀγαθὰ ἔργα. Ὅταν δὲ ἀναλογίζηται τις ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν παντελῆ σχεδὸν ἄλλειψιν θεηκεντικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως παρ' ἡμῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν μεγάλην διάδοσιν τῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν καὶ φρονημάτων τοῦ ὀλισσοῦ καὶ τῆς ἀθείας, τῆς ἀπειπισίας καὶ τῆς ἀπαργώσεως, τῆς ἀποκατηρώσεως καὶ πῆνης κωκοιότητος ὅταν, λέγω, λαμβάνη τις τὰ δύο ταῦτα ὑπ' ὄψει, βεβαίως ἔγρεται ν' ἀποκαλέσῃ θεῖον τὴν ὑπαρξίαν καὶ αὐτῶν τῶν ὀλίγων ἐν ἐκίστη κοινωνίᾳ ἡμῶν ἀληθῶν Χριστιανῶν οὐδὲν ὀλίγον δὲ ἐκπληττεται ἐπὶ ταῖς καθεκαστὴν διαπραγματέταις πολυπληθεῖσι σιγῆραῖς καὶ ἐγκληματικαῖς πράξεσιν.

Ὅπως, ὅπῃ θεηκεντικῆν καὶ ἡθικῆν ἐπιφάνειαν ἡ κατάσταση ἡμῶν εἶνε ἐπὶ ἀλλὰ κατὰ ἐπιθυμητόν, ἡ δὲ ἀληθῆς αὐτῆς ἐξαιρέτικος δεῖται γλώσσης Ἱεραμίδος: οὐ μόνον οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀργάματοι εἶσι σχεδὸν ἅπαντες ἀκατήχητοι εἰς τὰ τῆς πίστεως, ἐν ἣ ἐγεννηθήσαν, καὶ τὴν ὀλοῖαν προσβεβούσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐργασμάτων καὶ πεπαιδευμένων τινῶν δυστυχῶς οὐκ οἶδασι τί πιστεύουσι! Τί δὲ ἔκτεται ἐντεῦθεν; Οἱ μὲν ἰσχυροὶ καὶ ἀργάματοι εἶσι κατὰ τὸ πλεῖστον προληπτικοὶ καὶ δεισιδαίμονες ἀρνούοντες τὴν οὐσίαν τῆς θεηκεντικῆς, περιορίζονται εἰς τοὺς ἐρημὸς τύπους, ἐξ ὧν καὶ μόνον ἐξαρτῶσι τὴν σωτηρίαν των. Ἱεροῦσι π. χ. τὰς ὑπὸ τῆς ἐρίως ἡμῶν Ἰσχυροῦς κωκοινομιένας νηστείας καὶ τοῦτο καλὸν καὶ θεάρεστον καὶ ὀφελίμον ὑπὸ τε σωματικῆν καὶ ψυχικῆν ἐπιφάνειαν ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν μὴν ἡ σωματικὴ νηστεία, ὀφείλομεν νὰ νηστεύομεν καὶ πνευματικῶς καὶ ἡθικῶς ὀφείλομεν νὰ νεκρώμεν καὶ τὰ ἄτακτα καὶ ψυχοφθόρα πάθη μας, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν καταλιλιάν, τὴν φθόνον, τὸ μῖσος, τὸν θυμὸν, τὴν ἐκδίκησιν. Ὀφείλομεν νὰ περιστέλλομεν καὶ κατευνάξωμεν τὰς ὑπερφιάλους καὶ ἀτασθαλοὺς ἡμῶν ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίας. Ὀφείλομεν νὰ ἀγωνιζόμεθα τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς κατὰ Χριστὸν πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς ἡμῶν τελειότητος, ὡς ἐντέλλεται ἡμῖν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, λέγων: «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσπερ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι». (Ματθ. ε', 48). Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν οὐσίαν τῆς θεηκεντικῆς χάριτος αὐτῶν ὀσπῆν ἡ σωματικὴ νηστεία, καὶ ἔνευ αὐτῶν ἀποβαίνει ἀνωφελὴς καὶ ματαία. **Ναι, Νηστεύεις καὶ μνησικακῆς, Νηστεύεις καὶ ὑπερήφανος, Νηστεύεις κλέπτεις καὶ ἀδικεῖς, Καὶ σωτηρίαν ἐπιζητεῖς:**

Φοιτᾷτε τακτικῶς εἰς τὸν νόον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο ἐπίσης καλὸν καὶ θεάρεστον καὶ ψυχολογικόν ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ σωματικὴ ἡμῶν παρουσία, ὀφείλετε νὰ ἦσθε παρόντες καὶ ἐν βίῃ τῆ ψυχῆ καὶ τῆ καρδίας καὶ τῆ διαβολῆς εἰσθε δὲ παρόντες ἐν τῷ ναφ τοῦ Θεοῦ οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς, ἐν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας Λειτουργίας καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν δὲν περισπᾷται ὁ νοὸς σας ὑπὸ βιωτικῶν μεριμνῶν καὶ κοσμικῶν φρονημάτων, ἀλλὰ προσεύχεσθε καὶ δέεσθε τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἱεροφρονήτου ἱερέως, τοῦ ἱεροδιακόνου καὶ τῶν ἱεροψαλτῶν, ὅπως συγχωρήσῃ ὑμῖν τὰς ἐμαρτίας ὑμῶν, ὅπως χαρίσῃτε ὑμῖν τὴν εὐλογίαν καὶ τὸν ἀγασμὸν αὐτοῦ, ὅπως ἀναπαύσῃ μετὰ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁγίων τὰς ψυχὰς τῶν κωκοινομιέων συγγενῶν καὶ φίλων ὑμῶν. Ἐσθε παρόντες ἐν τῷ ναφ τοῦ Θεοῦ οὐ μόνον τῷ σώματι, ἀλλὰ καὶ τῇ καρδίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ἐάν, ἀντὶ νὰ συνομιλήτε μετὰ τῶν ἱσχυροῦν πλησίον σας περὶ ἀνέμων καὶ ὕδατων, — τοῦθ' ὑπερδυστυχῶς ποιούσιν ἐνίοτε οἱ ἄνθρωποι, συνήθως δὲ αἱ γυναῖκες—ἀκούητε μετὰ μερίμνης προσοχῆς καὶ ἐδλαστέας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὀφελήθητε ἐξ αὐτοῦ, ὅπως κωκοινομιήτε ἐξ αὐτοῦ τὴν σωτηρίαν σας ὅπως συνιθεῖτε καὶ κανονίσητε σύμφωνα πρὸς αὐτὸν τὰ φρονήματά σας καὶ τὴν διαγωγὴν σας, τοὺς λογισμοὺς σας, τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις σας ὅπως ἐφαρμόσητε αὐτὸν εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς τὸν πραγματικὸν σας βίον, εἰς τὰς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων σχέσεις σας καὶ συναλλαγὰς σας. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐμακάρισεν οὐχὶ τοὺς ἀκούοντας μόνον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, μὴ φυλάσσοντας δὲ αὐτὸν, ἀλλὰ τοὺς ἀκούοντας καὶ φυλάσσοντας αὐτόν. «Μακάριοι, εἰπευ, οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν». (Λουκ. ια', 28) «Ὁὐ γὰρ οἱ ἀκουαταί τοῦ νόμου, λέγει ὁ Ἀπόστολος, δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ οἱ ποιηταί τοῦ νόμου δικαιοθήσονται». (Ρωμ. β', 13). Τὴν ἐρημίαν καὶ νεκρὰν καὶ τυπικὴν θεηκεντικὴν ὁμιλίαν ὁ Κύριος ἡμῶν πρὸς σκεπὴν, φέρουσαν φύλλα μόνον οὐδὲνα δὲ καρπὸν, ἦν κατηράσατο καὶ ἐξηράνθη ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ταῦτα μὲν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀργάματοι.

Ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐργασμάτων καὶ πεπαιδευμένων τινῶν, ὡσπερ ἐφθίμεν εἰπόντες, οὐκ οἶδασι δυστυχῶς τί πιστεύουσι διότι οὐδέποτε ἔσχον τὸν κόπον νὰ μελετήσωσι τὰ τῆς θεηκεντικῆς, ἐν ἣ ἐγεννηθήσαν, καὶ ἦν προσβεβούσιν ἐάν δὲ ποτε ἐμελέτησάν τι, ἐπράξαν τοῦτο οὐχὶ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης εἰς τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ ἐπιμελείας, ἐμβροδέας καὶ ἐπιστάσεως, ἀλλ' ἐπιπροσέθεν καὶ ἐ-

πιπολαίως, ἀλλ' ἐν παρόδῳ καὶ ἔνευ ἐνδιαφέροντος. Ἐντεῦθεν ἀμύδραν καὶ συγκεχυμένην ἰδέαν ἔχοντες περὶ τῆς Χριστιανικῆς θεηκεντικῆς, τινῶν μὲν νομίζουσιν αὐτὴν ὡς μίαν τῶν πολλῶν θεηκεντικῶν, ἐπομένως ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι διατελοῦντες, εἰς ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, περιορίζονται καὶ οὐτοι εἰς τοὺς τύπους, οὗς τηροῦσιν, ἐννοεῖται, μᾶλλον κατὰ συνήθειαν ἢ ἐξ αἰσθημάτων. Ἐτεροι δὲ ἐπιχειροῦντες νὰ μετρήσωσι τὰ θεῖα μὲ τὸν ἴδιον αὐτῶν πῆχυν, καὶ νὰ κρίνωσιν αὐτὰ μὲ μόνους τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς καὶ ἔνευ τοῦ φωτὸς τοῦ λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ πτωχαλαξοῦντι πύπτουσιν, ὡς ἐστὶν ἐπόμενον, οἱ ἄφρονες εἰς τὸ βράθυρον τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀθείας, γίνονται ἀποστάται τῆς θεηκεντικῆς τῶν πατέρων των, προσβάλλουσι τὰ ἱερὰ δόγματα καὶ τὰ ἅγια Μυστήρια αὐτῆς διὰ μωρῶν ἐνστάσεων καὶ ἀνοσιῶν σοφιστικῶν, ὡς καθ' ἐκίστην ἀρνοῦνται ἐκ τῶν ἀθεϊστικῶν βιβλίων, τὰ ὅποια παρ' αὐτοῖς ἐντυκαθιστώσι τὴν Ἄγίαν Γραφήν! «Ὁὐδὲν χεῖρον», λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, «οὐδὲν χεῖρον, ἢ ὅταν τις ἀνθρωπίνους λογισμοὺς τὰ θεῖα κρῖνῃ καὶ μετρήσῃ πράγματα».

Καὶ λοιπὸν, εἰποὶ τις ἂν, ὀφείλομεν ἄρα γε ἅπαντες νὰ γείνωμεν θεολόγοι; — Δὲν λέγω τὸ τοιοῦτον, ἰσχυρίζομαι ὅμως, — καὶ τὸν ἰσχυρισμὸν μου ταῦτον ἔχω δὲ ἐλπίδος, ὅτι ἀσπάξασθε πάντες—ἰσχυρίζομαι, λέγω, ὅμως, ὅτι ὀφείλομεν ἅπαντες νὰ γείνωμεν ἀληθεῖς Χριστιανοὶ καὶ χρηστοὶ καὶ τίμοι πολῖται καὶ διὰ νὰ γείνωμεν τοιοῦτοι, ὀφείλομεν νὰ γνωρίζομεν ἅπαντες, — ἕκαστος ἐννοεῖται ἀναλόγως πρὸς τὴν διανοητικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, — τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν, τί νὰ πράττωμεν καὶ τί νὰ ἐλπίζομεν. Τοῦτο ὑποδεικνύει ἡμῖν αὐτὸ τό τε πρόσκαιρον καὶ τὸ αἰώνιον ἡμῶν συμφέρον. Τοῦτο ὑπαγορεύει ἡμῖν καὶ ὁ ὀσπῆς λόγος. Τοῦτο ἐπιτάσσει ἡμῖν καὶ ὁ ἀποκαλυφθεὶς λόγος τοῦ Θεοῦ. «Ἡ πίστις, λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἐξ ἀκοῆς ἢ δὲ ἀκοῆ διὰ ρήματος Θεοῦ». (Ρωμ. ι', 17). Ὁ δὲ Σωτὴρ ἡμῶν συνιστᾷ ἡμῖν νὰ ἐρευνῶμεν τὰς Γραφάς. (Ἰω. ε', 39). Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος προτρέπει ἡμᾶς νὰ ᾧμεν πάντοτε ἔτοιμοι πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος. (Α. Πέτρον γ', 15).

Διὰ ταῦτα πολλῶν ἐπαίνων καὶ θεομῶν συγχωρητηρίων ἐστὶ ἀξιοὶ πάντες ὑμεῖς, οἵτινες κατανοοῦντες καὶ συναισθανόμενοι τὴν σπουδαιότητα καὶ ἀναγκαιότητα τῆς τε πνευματικῆς ὑμῶν ἀναπτύξεως καὶ ἡθικῆς ἀναπέσεως, φοιτᾷτε τακτικῶς καὶ μετὰ ζήλου ἐν τῷ ἱδρῶματι τούτῳ, ἐν ᾧ πρὸς ταῖς ἑλλαις πρακτικαῖς καὶ ὀφελίμοις ἐν τῷ βίῳ γνώσεσιν ἀποκτῆτε καὶ τὰς στοιχειώδεις καὶ κεφαλαιώ-

δεις θρησκευτικές και ήθικες εκείνας γνώσεις, αλίεντες ειδήν ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διὰ τε τὴν πρόσκαιρον ἡμῶν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν αἰώνιαν μακαριότητα.

Ἀλλὰ διατί οἱ πλείστοι τῶν γονέων παρ' ἡμῖν καταβάλλουσι μὲν εὐχαρίστως καὶ προθύμως ἀγρότους κόπους, καὶ πολλὰς φροντίδας καὶ μεγάλας χρηματικὰς δαπάνας, ὥπως ἐκμάθωσι τὰ τέκνα τῶν τέχνην τινὰ ἢ ἐπιστήμην, οὐδεμίαν δὲ φροντίδην καὶ μέριμναν λιμβάνουσιν ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν θρησκευτικῆς αὐτῶν μορφώσεως καὶ ήθικῆς ἀνακλίσεως; Νομίζουσιν ἴσά γε, ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἀντίθεον τοῦ κόπου; Ἄρροδοι ἴσά γε οἱ τοιοῦτοι γονεῖς, ὅτι διὰ μόνης τῆς κατὰ Χριστὸν θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ ήθικῆς ἀνακλίσεως δύναται νὰ γείνωσι τὰ τέκνα τῶν καλοὶ χριστιανοὶ καὶ χρηστοὶ καὶ τίμιοι πολῖται, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, νὰ καταστῶσι χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα εἰς ἑαυτά, καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τῶν, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ εἰς τὴν πατρίδα;

Καὶ πόθεν ἴσά γε τὰ κατατρυχόντα καὶ καταμαστίζοντα τὰς κοινωνίας ἡμῶν κακὰ τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς ήθικῆς ἐξαχρειώσεως καὶ παραλυσίας; Πόθεν τὰ τόσον οὐκ ἐπιεικῆ διαζύγια καὶ αἱ ἀπαγωγαί; Πόθεν οἱ ἐμπρησμοὶ καὶ αἱ κλοπαί; Πόθεν οἱ φόνοι καὶ αἱ ἀποκτοναί; Πόθεν ἡ ἀπειθεία καὶ ἀσέβεια τῶν νέων πρὸς τοὺς γέροντας, τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς διδασκάλους, τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, τῶν λαϊκῶν πρὸς τοὺς κληρικούς, τῶν κληρικῶν πρὸς τοὺς προϊσταμένους, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ τῶν ἀρχόντων πρὸς τοὺς νόμους; Πόθεν πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰ μὴ ἐκ τῆς ἐλλείψεως παρ' ἡμῖν θρησκευτικῆς καὶ ήθικῆς ἀγωγῆς καὶ μορφώσεως;

Ταῦτα ἔχοντες ὅπ' ὄψει καὶ οἱ ἰδρυταί, οἱ εὐεργεταὶ καὶ δωρηταὶ τοῦ εὐαγέως τούτου καθιδρύματος, καὶ οἱ κατὰ καιρὸς διοικούντες αὐτὸ ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐν αὐτῷ διδάξαντες καὶ διδάσκοντες, καὶ ὑπὸ τοῦ εὐγενεοῦς καὶ ὑψηλοῦ ἀισθηματιοῦ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἀγόμενοι, ὡς γνήσιοι ὁπαδοὶ τῆς θρησκείας τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλανθρωπίας, εἰργασθῆσαν καὶ ἐργάζονται λίαν φιλοτίμως καὶ ἐνξήλως, καὶ κόπους ἀγρότους καὶ χρηματικὰς δαπάνας κατέβαλλον καὶ καταβάλλουσι ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ ήθικῆς ἀνυψώσεως τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης, διὸ καὶ εἰσιν ἄξιαι τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτοῦ καὶ τῶν εὐλογιῶν καὶ αἰωνίων ἀμοιβῶν τοῦ Ὑψίστου.

Ἀλλὰ τὸ φιλανθρωπιῶν τοῦτο καθίδρυμα δύναται μόνος νὰ θεραπεύσῃ τὰς πνευματικὰς καὶ ήθικὰς ἀνάγκας μίᾶς καὶ μόνης κοινωνίας, εἰποῦν, καὶ ταῦτα ἐν μέρει.

Διὰ τοῦτο ὑπείλομεν ἕκαστος νὰ καταβιβάσῃ τὸν πᾶσαν φροντίδην καὶ μέριμναν, πάντι

κόπον καὶ πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἀπαιτούμενης θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ ήθικῆς ἀνακλίσεως τῆς νέας γενεῆς καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία, καὶ οἱ διδασκαλοὶ καὶ οἱ γονεῖς, καὶ μάλιστα οἱ γονεῖς, οὓς ὁ Θεὸς ἔταξε πρώτους καὶ φυσικοὺς παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους τῶν ἑαυτῶν τέκνων, καὶ οἵτινες διὰ τοῦτο ὑπέχοντο καὶ τὰς μεγαλύτερας εὐθύνας διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κοινωνίας.

Ὅθεν καὶ μόνον διὰ δύνηθωμεν νὰ ἀπαλλαγώμεν τῶν μαστιζόντων τὰς κοινωνίας ἡμῶν κακῶν τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς κακοηθείας. Ὅθεν καὶ μόνον διὰ ἐξωθώμεν τὰ ἴδιαιμιν πληθυνόμενος παρ' ἡμῖν τοὺς ἀληθεῖς χριστιανοὺς καὶ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐναρέτους πολῖτας, εὐημεροῦσαν δὲ καὶ προσηγομένην τὴν Πατρίδα. Γένοιτο!

Εἰς τὴν ἱεροσολίμην τῆς ἡγεμονίας Σοφίας
Εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν
κατὰ τὸ μ. μαρτυροῦν.

Μέγιστον ὄντως καὶ ὁφίτης σπουδαιότητος γεγονός τελεῖται σήμερον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ ἡμετέρου Κράτους, ὅπερ προκαλεῖ ἴδην τὰς ἡμετέρας σελήφεις. Ἐάντε ὁ φροτισμὸς καὶ ἡ προσέλευσις τῆς Σεπτῆς ἡγεμονίδος καὶ μελλούσης ἡμῶν Ἀνάκτορος εἰς τὸ ὁρθόδοξον δόγμα.

Ὁ μὲν ἰσχυρὸς τῆς γῆς οἱ τὰς τύχας τῶν ἀσθενεστέρων ἐν χροῦ καὶ φωνῶν ἔχοντες κατεδύνασαν ἡμῶς νὰ μένωμεν ἐντοῦ στενωπῶν, στενωπῶν ἡρώων καὶ νὰ πτερυγίζωμεν διὰ τῶν πτερόγων τῆς ἐλλάδος ἐλευθερίας, ὥσπερ τὰ ἀθῶα ἐκεῖνα πεγήναι, ἔπειρ συλλαβόντες περποκίηλοι ἐγκλείουσι ἐν εὐρυχωρῶν μὲν κλαθῶν παρέχοντι πάντα τὰ πρὸς συντήρησιν μὲν μόνον, οὐχὶ βίως καὶ ἐπέκτασιν, ἀποκλείουσι δὲ τὰ μὴ ἀριστὰ αὐτοῖς, καίπερ ἡμογενῆ καὶ ἡμιφύλια ὄντι, διὰ λόγους, οὓς ἀπὸ οὐρα χαλκύνουσι καὶ ἐφρευρίζουσι, ἡμεῖς δ' ἔπει πόνου καὶ δυσκολίας δυνάμεθα νὰ τοῖς ὁμοῖοι. Ἀλλ' ὁ παρθεῖν τῶν ἡμετέρων βραχίων, ἐπειδὴ προώρισε τὸ ἔθνος τὸ ἡμέτερον, ἐπιβίωσιν καὶ ἐπιληρώσῃ τὴν ὑψίστην καὶ θαυμασιωτάτην αὐτοῦ ἀποστολήν, τὴν τῆς διαδόσεως ἀληθείης τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐκκεντρικῆς διδασκαλίας. εὐδόκει, ἵνα ἡ τῆς καταρτιστικῆς ταύτου ὁλικῆς ἀδυναμίας ἡνωσῆται ἕστιν ὅτι καὶ ἔργα θαυμαστά, γεγονόσι οὐ τὰ τυχεύοντα, πράγματα προεγγνώμενα τῆς ἐκπαισθητικῆς ἀντιθέσεως τοῦ ἔθνους τοῦ ἡμετέρου.

λημικῶν, τὴν ἐνοποίησιν αὐτοῦ καὶ τὴν διὰ τῶν ἐμφύτων τε καὶ ἐπικτητῶν πολιτῶν ἀρετῶν τὸν ἐπικρίτησιν καὶ ἡγεμονίαν.

Εἶνε μικροσκοπικὸν τὸ ἡμέτερον κράτος, δὲν τὸ ἀνοούμεθα πλὴν ἰσχυρίζομεθα δίκαιως ὅτι εἶνε μέγα διὰ δύο τινά, τὸ μὲν ἕνεκα τῶν ἀνεκτιμήτων κειμηλίων τῆς ἀρχαιότητος, δι' ὧν κατηύρασαν ὁμολογουμένως τὰ ἐν τῷ παλαιῷ τῆς ἀμαθείας σκότει ἐδρασιζόμενα τέως Ἑσπεριακά ἔθνη· τὸ δὲ ἕνεκα τῆς ὁρθῆς καὶ ἀπαρθεῖτον πίστεως, ἣν ἔχει λαβὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, κατασχόν παραδόξως τὴν προνομιοῦχον θέσιν, ἣν ἄλλοτε ποτε κατείχεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς καὶ ἀπώλεσεν αὐτὴν διὰ τὴν ἀκατανόμηστον πρὸς τὸν θεῖον Ἀυτοκρατὴν ἀγνωμοσύνην.

Ἡ ἡμετέρα ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία γεραιτέρα οὐσα πασῶν τῶν ἄλλων καὶ ἀμειώτως φυλάττουσα τὴν ἐσθλὴν τῆς πίστεως παρακαταθήκην, ἣν ἐκληροδότησεν αὐτῇ οἱ ἄγιοι Ἀπόστολοι καὶ μετὰ τούτους ὁ μέγιστος χορὸς τῶν Πατέρων ἐν τῇ προγονικῇ ἡμῶν γλώσσῃ, ἡ γρηναία λέγομεν, αὐτὴ ἐκκλησία παρέσχε τὸ ἐπιεικὲς ἔθελον γάλα καὶ ἐξέθρεψεν, ἄνευ βίας καὶ μέσων ἐκδύμων καὶ ὑπόδουλων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντιστρατευομένων πρὸς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, πολλοὺς καὶ ἄλλους λαοὺς, καὶ δι' αὐτὴν ἀχανῆ ἐπικρατίαν τῆς Ῥωσσίας διὰ τῆς χύρας τοῦ ἡγεμόνος Ἰγῶρος Ὀλγας, Ἑλλήνων μετακληθῆσθαι.

Σήμερον ἀπὸ τῆς ἡγεμονίδος Ὀλγας ἔχομεν τὴν Σοφίαν. Ἀπὸ καταβάσιν ἀπὸ τῶν ψυχρῶν τῆς Γερμανίας χωρῶν, ἔνθα εἶδε τὸ πρῶτον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀνεστράφη εἰς τὸ θεῖον τῆς ἡμετέρας πατρίδος κλίμα καὶ ὑπὸ τὸν γλαφυρὸν τῆς Ἀττικῆς οὐρανὸν ὡς δὲ συνεξέχθη μετὰ τοῦ Σεπτοῦ ἡμῶν Δικαίου Κωνσταντίνου, δὲν ἐβράδυνε νὰ κατῆλθῃ, ὅτι ὅσο ἀρίσταται ἀλλήλων οἱ δύο οὗτοι τόποι φυσικῶς, τοσούτω ἀπέχουσι καὶ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν. Τὸ τῶν διαμαρτυρομένων δηλαδὴ εἶνε ὅπως ψυχρὸν καὶ ἐστερημένον τῆς ὁρθῆς τῶν δογμάτων κατανοήσεως, καθῶσον ἀπεργύνωσαν αὐτὰ τοῦ ἐρημητικῶς καὶ δογματικῶς κύρους τῆς ἐκκλησίας, τῆς ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν Ἁγίων Οἰκουμένων Συνόδων ἀποσπασθῆν δὲ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ῥωματικῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ πολυκρότου τῆς διαμαρτυρήσεως Ἡφαιστείου ἐν τῇ δύνῃ τῆς ἐκτροχιάσεώς του, συμπαραέλαβεν ἄκων καὶ πολλὰ ἐσφαλμένως ἔχοντα ἐν τῇ Ῥωμαίῃ. Περαιτέρως δὲ ὅτι εἶχε τὴν ἀληθῆ γνῶσιν ἐπὶ μόνης τῆς Ἰερᾶς Γραφῆς ἐρειδόμενον ἔχετο ἀπίθῃ, συμπαραεσθῆσαν ἐκατομμύρια ἐκατομμυρίων ὁπαδῶν καὶ δι' ἀπλήτων αἰμάτων στηρίζον τὴν ἐπὶ γῆς διαμονὴν του. Ἀτυχῶς ὡς τοιοῦτον ἀπεκλαυθήθη εἰς τὴν κατανό-

ησιν τῆς Γραφῆς, ὥστε μετὰ παρελευσιν ὀλίγου χρόνου ἐδέησε νὰ παλινορθῆσῃ, καὶ ἐπειὶ τὰ μυστήρια, ἔτινα κατ' ἀρχὰς ἐνόμισεν ὅτι δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς Γραφῆς, ἡγαυιάσθη νὰ ἀναγνωρίσῃ, ὡς δευτέρου λόγου ὅμως ἄξια μετὰ τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν ἱεῖαν Εὐχαριστίαν. Ἐπαθε δηλοῦντι τὸ αὐτὸ, ὅπερ καὶ ὁ ἐν πλοίῳ ταξειδεύων, ὅστις ἰδὼν τὸν πλοίαρχον, τὸν κηδαιολογῶν καὶ τὸ πλήρωμα κακῶς διευνθύνοντας τὸ πλοῖον καὶ κλοντας αὐτὸ εἰς σκοπέλους καὶ βράχους, ἐθεώρησε φρονημώτερον ν' ἀρπάσῃ τὴν λέμβον καὶ νὰ ἱρπθῆ εἰς τὰ ἀχανῆ τοῦ εὐρέος πελάγους κύματα, ὥπως σωθῆ, ἀλλ' ἠπατήθη.

Τὸ ἡμέτερον θρησκεῦμα ἐκ τοῦναντίου ἐδραζόμενον ἐπὶ τε τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καὶ τῶν δι' Ἁγίου Πνεύματος περρωτισμένων Οἰκουμηνικῶν Συνόδων οὐδέποτε παρεπλανήθη περὶ τὸ δόγμα, οὐδὲ παρεχέραξε τι τῶν ὀριστικῶν καὶ τελεσιδικῶν τέως ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τεθεσπισμένων, ἀλλὰ τηρεῖ ἀπαρθεκλίτως καὶ ἀπαρθεμειώτως πανθ' ὅσα παρέλαβεν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἐπραξεν, ἀλλὰ λίαν σθεναρῶς καὶ ἐπιεικῶς ἀπέκρουσε τὰς δεσποτικὰς ἐπιθέσεις καὶ ὑπερφύλους ἀπαιτήσεις τοῦ ὑψηλόφρονος τῆς Ῥώμης Ποντίφηκος, καὶ συνέτριψε πολλὰς τὰς ὁρδὰς τῶν βερβέρων, ἐμπυέσαν τοῖς μαχηταῖς τὸ ἀτρόμητον ἐκεῖνο θάρρος, ὅπερ ὑπαγορεύει ἡ ἀληθῆς τοῦ πρὸς τὸν Θεὸν ἱερωτάτου καθήκοντος ἐπιληρώσεως.

Εἰς χώραν λοιπὸν τοιαύτην καταβάσῃ ἡ ἡγεμονία Σοφία, χώραν πλήρη ἱερωτάτων ἀναμνησῶν τῶν τε θύρωθεν καὶ τῶν ἐσωθεν, τῆς προγονικῆς δὴλα δὴ εὐκλείας, καὶ τῆς φυλακῆς τῆς θείας παρακαταθήκης, δὲν ἡδύνατο ἢ νὰ διακρίνη ὁποῖα ὑφίσταται ἡ διαφορὰ μετὰ τὸ Ἀνατολικὸν δόγματος πλήρους ζωῆς καὶ δυνάμεως καὶ τοῦ τῶν διαμαρτυρομένων ὅλων γυμνοῦ, ψυχροῦ καὶ ἀπομακρυνόμενου τῆς ἀληθείας. Παισθησά δὲ ἐνδομύχως περὶ τούτου ἄνευ βίας, ἄνευ πιέσεως, ἄνευ ἐπιλογισμοῦ τινος ἀπεφάσισε νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν τάξιν τῶν κατηγουμένων, καὶ πράγματι κατηγήθη ἐφ' ἱκανὸν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. κ. Γερμανοῦ. Καὶ νῦν τελεῖται τὸ μέγιστον τοῦτο γεγονός, ὅπερ βεβαίως θέλει ἀναγραφῆ ἐν ταῖς χροναῖς σελίδι τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ πολιτείας.

Εἶνε μέγιστον τὸ γεγονός, διότι δὲν εἶνε ἀπλοῦν ἄτομον τὸ θεχόμενον τὸ ὁρθότατον δόγμα, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἡγεμονία τοῦ μέλλοντος βασιλείως τῶν Ἑλλήνων σύμβιος προφοδῶσα ἐκ τῆς σοφῆς καλουμένης Γερμανίας, ἐκ τοῦ κρατίστου τῶν Κοινητῶν βασιλικῶν ἄκων, μετὰ παιδείας ἐθελῶς καὶ ἀνατροφῆς λίαν ἐπιμελημένης καὶ ἐν αἰῶνι ἔσονται. Ἡ ἡγεμο-

ως Σοφία δια της αθρομήτου και έκουσίας ταύτης πράξεώς της δικαίως προσκτάται τὰς καρδίας πάντων τῶν Ἑλλήνων, δούλων τε καὶ ἐλευθέρων, ἐπὶ τοῦ πρώτου εὐπατριῶδου ἔχει τοῦ τελευταίου ἀγρότου, καὶ ἤδη συνδέεται οὐχὶ τῷ σεβασμῷ λόγῳ τοῦ ἀξιωματοῦ, ἀλλὰ τῇ περιπτύξει λόγῳ τῆς εὐλικρινοῦς καὶ ἀμεριστοῦ πρὸς αὐτὴν ἀγάπης, ἣν κατ' ἀξίαν ἀποδέμει διὰ τὰς σπανίας αὐτῆς ἀρετὰς πᾶς Ἑλλῆνι εἰς τὴν ὑπέριμον ἡμῶν Ἄνασσαν Ὀλγαν.

Τὸ γεγονός τὸ σήμερον τελοῦμενον ἐν μέσῳ Ἀθήναις ὑφείλει νὰ ἐκλύσῃ τὴν σπουδαίαν πέντην τῶν Ἑλλήνων προσοχὴν ὡς πρὸς τὸ βαρύτερον δῶρον τῆς Πίστεως, ὑπερ ἔχου- μεν κληρονομήσει παρὰ τῶν ἡμετέρων προ- γόνων. Τὸ κειμήλιον τοῦτο ἔχοντες ἐκεῖνοι ἐν τοῖς ἑαυτῶν στέροις μεγάλα τε καὶ θαυ- μαστὰ εὐργάσαντο. Ἡμῶν δὲ τοῖς κατέχου- σιν αὐτὸ ἐπιβάλλεται ἡ ἐρωτάτη ὑποχρέω- σις νὰ περιποιώμεθα αὐτὸ καὶ εὐλαβῶς τη- ρώμεν, τοῖς δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων βουλομένοις νὰ ἐλευθεριάζωσι δῆθεν καὶ τοῖς συντελοῦσι διὰ παντὸς μέσου νὰ βλάψωσι αὐτὸ, ἀνάγκη νὰ εἰπωμεν ὅτι εἶνε ἀνέξει οἱ υἱοὶ ἀ- ξίων προγόνων, ἑσπαιδοὶ τῆς πατρι-δος ἔχθροὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς κενόσπουδοι. Ἄνευ τῆς εἰς Θεὸν ἀληθοῦς Πίστεως μάτην ζητοῦ- μεν νὰ προαχθῶμεν εἰς τὰ προσηγγελέμενα τοῦ μεγάλου ἕνεκα. Εἶθε τὸ παράδειγμα τῆς Σαπφῆς Ἡγεμονίδος Σοφίας χαράξαι ἡμῶν νέαν ὁδόν, τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς εὐθυμερίας καὶ εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας!

Ἐν Ἀγοστολίῳ τῇ 20ῇ Ἀπριλίου 1891.

Ζήσιμος Γ. Π. Τυπάλδος.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ο προφήτης Ἰεζεκιὴλ εἶδε ποτε ὁπτασίαν, ὅτι εὐρέθη ἐν τῷ μέσῳ εὐρείας πεδιάδος. Ἐ- κεί, ἐφ' ὅσον ἐκινεῖτο τὸ βλέμμα του, οὐδὲν ἄλλο διέκρινεν εἰμὴ ὅστ' αὐτὸ καὶ κρανία ἀνθρώ- πιν' αὐτὸν ἔκλυον. Τὰ ὅστ' αὐτὰ, ἕμορφα συντρίμματα τῆς ζωῆς, οἰκτρὰ τρο- πικὰ τοῦ θανάτου, ἦσαν γυμνὰ καὶ κατάξηρα αὐτὸ περικαλύπτουσαι αὐτὰ σάρκες πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχον κατακαλωθῆ ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, καὶ καταβρωθῆ ὑπὸ τῶν ὀδόντων τῶν σαρκωφάγων πτηνῶν καὶ θηρίων, ἢ διατρηθῆ ὑπὸ τῶν σκολιῶν. Μάτην ἠθέλει τις ἀναζη- τήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου τούτου κοιμητηρίου ἔχρος τι ἀνακαλῶν καὶ ἀναμιμνήσκον τὴν εὐ-

γενὴ ἔκφρασιν τῶν ἀνθρώπων ἀισθημάτων, τὴν αἴγλην τοῦ προσώπου, τὴν δξυδέρκειαν τοῦ βλέμματος, τὸ γλυκὺ μειδίημα τῶν χει- λῶν, τὴν βοστρυχίην κῆρυ, καὶ ἐν γένει τὸ μεγαλεῖον τῆς θείας τοῦ ἀνθρώπου καταγω- γῆς. Τὸ πᾶν εἶργα, πανταχοῦ νέκρωσις, παν- ταχοῦ ὁ θάνατος.

Ἐνθ' ὁ προφήτης ἤσπαι ὀδυνηρὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τούτων τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ἐρειπίων θλιβερωτέρων τῶν ἐρειπίων μίᾳς πόλεως, ἢ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἐρωτᾷ αὐτόν. «Τὴ ἀνθρώπου τὰ ὅστ' αὐτὰ ὀδύνηται νὰ ἀνα- ξημῶσιν;» Ὁ Ἰεζεκιὴλ ἀποφασίζει πολὺ νὰ ἀ- ποκριθῆ ὅτι πολλοὶ ἄλλοι ἐρωτῶμενοι θὰ ἀ- πεκρίνοντο ὅτι δηλαδὴ οὐδέποτε εἶλε δύνα- τὸν ἢ ἀδύνατον αὐτῇ βίῃ νὰ λάβῃ ζωὴν, οὐ-δέποτε εἶνε δυνατόν ἐκ τῶν ὀστέων καὶ κρα- νίων τούτων, τὰ ὅποια περιπατοῦντες συντρί- βομεν, νὰ προκύψῃ αἰσθησις καὶ διάνοια, οὐ-δέποτε πλέον τὰ κατέξηρα ταῦτα φελαγγία τῶν δακτύλων εἶνε δυνατόν νὰ σφίγγωσι φιλι- κὴν χεῖρα. Οὐχί, δὲν ἀποκρίνεται οὕτως αὐτὸς γινώσκει καὶ πιστεύει τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ἐρωτῶντος καὶ ἀπαντᾷ. «Κύριε, Κύριε, οὐ γινώσκεις ταῦτα».

Ἡ ὁπτασία αὐτῆ τοῦ Ἰεζεκιὴλ περιέχει δι- ττὴν ἔννοιαν, ἕμεσον καὶ ἔμμεσον καὶ ἀμέσως μὲν ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, ἕμμεσως δὲ εἰς ἕκαστον τὸ ἀνθρώπινον γένος. Κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰεζεκιὴλ οἱ Ἰσραηλίται ἦσαν οἰ- κνὰ συντρίμματα καὶ ὅστ' αὐτὸ καλύπτουσι τὴν γῆν. Ἄποδ' ἐπὶ μακρῶν ὁ Κύριος ὤρσσε καὶ ἠπειλῆσε, τέλος ἐπληξεν αὐτούς. Αἱ πό- λεις τῆς Ἰουδαίας καταρριπώθησαν ὡς ἄγροι ἠρημώθησαν, καὶ οἱ Ἰσραηλίται ἔνευ ναοῦ, ἔνευ θουιαστηρίου, ἔνευ βασιλείων, ἔνευ πα- τριῶδς, κατέστησαν πλέον ἀγέλοι δούλων συ- ρομένων τῆδε κέκαστε καὶ ἀλιζομένων καὶ τὴν θέλησιν τῶν μακρῶν. Ἐν τούτοις οἱ προ- φηταῖ των ἐπαρτέλεσαν τὰς ἀναλλοιώτους ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ αἱ δὲ Ἰουδαῖοι κινου- ντες τὴν κεφαλὴν ἠρώτων. Ποῦ εἶνε ἡ δύνα- μίς, ἦτις θὰ συνάξῃ τὴν κόνιν ταύτην ἐπὶ λαοῦ διεσκοπισμένου ἐπὶ τῆς γῆς; Ἡ ὁπτα- σία τοῦ Ἰεζεκιὴλ εἶνε ἡ βιωματικὴ ἀπό- κρισις τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀπαγορευμένην ἐρώ- τησίν των.

Ἄλλ' ἡ ὁπτασία αὐτῆ περιέχει ἐτι βαθυ- τέραν ἔννοιαν. Αὐτῆ δὲν ἀναγγέλλει μόνον τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ἀνάστασιν τοῦ μεγάλου λαοῦ παντὸς γένους καὶ πάσης γλώσ- σης, τοῦ ὅποιον τύπος καὶ ἀπαρχαί ἦτον ὁ Ἰσραὴλ. Οἱ δὲ χεραικῆρες, ἐξ ὧν ἡ ὁπτασία αὐτῆ συνίσταται, ζωηρῶς παριστώσι τὴν κατά- στασιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἤκου-

σαν μὲν, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον εἰσέτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐκφυροῦσεν τὸ πρῶτον τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐνεργεῖ ἀδιαλείπτως πρὸς ζωοποίησιν τῶν πτωμάτων τῆς ἀνθρω- πότητος.

Ἐπάρχουσι βαθμοὶ ἐν τῷ θανάτῳ, καθὼς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζωῇ. Μόλις τὸ σῶμα ἐγ- καταλειφθῆ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ ξένου, ἔστις τὸ ἐξωποῖσι, παραδίδεται ἀμέσως εἰς μικρὰν ἐργασίαν ἀποσυνθέσεως, τῆς ὁποίας τὰ τελευ- τὰ ἀποτελέσματα μᾶς διαφύγουσιν. Ἡ μικρὰ κόρη τοῦ Ἰαῖρου, καθ' ἣν σιγαμὴν ἐκπνέει, φαίνεται βυθισμένη εἰς ἕσυχον ὕπνον. Γλυκὴ μειδίημα πλανᾶται ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς, ἀνταυγεία τῆς οὐρανόφωτιζέται ἐτι τὴν ὕψι- της εἰς ἐκαστὴν σιγαμὴν φέρεται ὅτι πρό- κείται νὰ ἐξουπήσῃ, καὶ ἔτι τὰ χαλκί τῆς τὰ εἰ ἡοδίζοντα πρόκειται νὰ κινήθωσι. Οὕτως, ὅταν ὁ Σωτὴρ λαβῶν αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς φωνάζει «ἡ παῖς ἐγείρου», δὲν ἐκπληττόμεθα τόσον πολὺ βλέποντες αὐτὴν πράγματι ἐγειρο- μένην, ἀνεύξουσαν πρὸς τὸν Σωτῆρα τῆς καὶ μειδιῶσαν πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς, ἐπὶ τοῦ προ- σώπου τῶν ὁποίων διαλάμπει ἡ χαρὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δακρύων. Ὅπως ἄλλοις ἐντύποις προξενεῖται εἰς ἡμᾶς, ὅταν ἐν τῇ πόλει Ναῖμ, ὁ Κύριος τῆς ζωῆς σιματᾷ τὴν πορείαν τῆς νεκροῦς κομῆς, προσέρχεται εἰς τὸ φέρετρον, ἐπιθέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ κελιδνοῦ πτόμα- τος, καὶ ἀποδίδει εἰς τὴν μητέρα κόρην, τῆς ὁποίας ὁ τάφος ἦτον ἤδη ἠνεωγμένος. Ἄλλ' ἐν Βηθανίᾳ ἡ ἐκπληξὴς διπλασιάζεται. Ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς φωνάζει εἰς νεκρὸν ἤδη τεταρταίου ὠδοδοῦτα «Λέξαιε δευρο ἔξω». Ἐὰν ἐκεῖ ὁ Ἰησοῦς δεκινῶν τὸν τάφον μᾶς ἠρώτα, ἔαν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναστῆ ὁ Λέξαιος, ἠθέ- λουμεν βέβαια δυνασιτῆσαι. Ἀλλὰ τί ἠθέλομεν ἀποκριθῆ, ἔαν ὁ τάφος περιέκειλεν οὐχὶ σῶμα ἐν ἀποσυνθέσει, ἀλλὰ κρανίον ξηρὸν καὶ ὅστ' ἀπογεγυμνωμένα;

Τὸ ἀνηλὲς τοῦτο ἔργον τοῦ θανάτου, ὅπερ, ἐφοδ' ἀπυσπάσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, ἐγκείται ἐπὶ πολλὸν ἐτι χρόνον ἀγρώς ἐπὶ τῶν λαφύρων τοῦ σώματος ἡμῶν, ἕως ὅταν μετα- βάλλῃ τοῦτο εἰς κόνιν, εἶνε ἢ εἰκὼν τῆς προ- οδευτικῆς λεηλασίας, ἣν ἐκτελεῖ ἡ ἁμαρτία ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τῆς ἀποκεχωρισμένης ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Οὕτως ἐφ' ὅσον ἡ αἰώνιος ψυχὴ δὲν διαχέ- ται εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ θείου ὄχρατοῦ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, αἱ ψυχαὶ μᾶς ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, εἶνε ψυχαὶ νεκραὶ καὶ προχωροῦσαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον τα- χέως εἰς ἠθικὴν ἀποσυνθέσιν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι τοῦ κόσμου, οἵτινες διὰ τῶν ἀγαπητῶν αὐτῶν προούτων ἀνακα- λαθοὶ τὸν νεανίσκον ἐκείνον, ἔστις διατηρεῖ εἰσέτι ἐν τῷ θανάτῳ νοσῶν τὰ χρώματα τῆς

ζωῆς ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλοι, ὧν ἡ ψυχὴ εἶνε τοσοῦτον ἀλλοτρία ἀπὸ παντὸς βί, τι δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν οὐρανίαν αὐτῶν καταγωγὴν, ὥστε ἡμοιάξῃ μᾶλλον πρὸς ὅστ' αὐτὰ κατάξηρα καὶ γυμνὰ, ἢ πρὸς πτόμα. Ὅπως ὁ σκελετὸς εἶνε ἀπογεγυμνωμένος τῶν σαρκῶν, τῶν νεύρων καὶ τοῦ δέματος, ἔπερ δίδουσιν ἐτι εἰς τὸ νεκρὸν σῶμα ὕψιν τινὰ ζωῆς, οὕτως οἱ ἀσε- βεῖς καὶ διαφθαρεμένοι εἶνε ἀπογεγυμνωμένοι τῶν εὐγενῶν τῆς ψυχῆς ἐυστίκτων καὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων τοῦ ἀληθοῦς Χρι- στιανοῦ. Οὐδὲν δεικνύει τὴν εἰκόνα καὶ ἡμοί- ωσιν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς ψυχὰς ταύτας, τὰς ὁ- ποίας τὰ πέθη τῆς σαρκὸς ἀπεκτῆνωσεν. Ὅ- πως δὲ τὰ ὅστ' αὐτῶν νεκρῶν εἰσὶ σκληρὰ καὶ ἀναίσθητα, ὡς οἱ λίθοι, πρὸς οὐδὲ τὰ συγγέ- νη, ὅπως ταῦτα πλύνει ἡ βροχὴ καὶ δὲν ἀ- σθάνονται, φλογίζει ὁ ἥλιος καὶ τὸ ἀγροοδῶν' οὕτως αἱ ψυχαί, τὰς ὁποίας ἡ ἁμαρτία ἀπε- σκληρῶνε, κωφεύουσιν εἰς πᾶσαν φωνὴν τῆς συνειδήσεως εἰς πᾶσαν παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ νόμος δὲν τὰς φοβίζει, τὸ Εὐαγγέλιον δὲν τὰς διεγείρει, αἱ παρακλήσεις καὶ τὰ δάκρυα τῶν ἀγαπῶντων αὐτοὺς δὲν τὰς συγκινούσιν.

Ἄλλ' ἰδοὺ, ἐνθ' ὁ προφήτης μετὰ φρίκης θεῶται τὴν σκηρὴν τῆς ἐρημώσεως, ἣν ἔχει ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἢ φωνὴ τοῦ Κυρίου διατάσσει αὐτὸν νὰ λαλήσῃ εἰς τὰ ξηρὰ ταῦ- τα ὅστ' αὐτῶς, ὥστε νὰ ἀκούσωσιν ἐν ᾧ ἡμα ζωῆς. Ὅσον παράδοξος καὶ ἔν ἦνε ἡ διαταγὴ αὐτῆ, ὁ Ἰεζεκιὴλ δὲν διατάζει νὰ τὴν ἐκτελέ- σῃ ἁλεῖ μετ' ἀθθεντίας, διότι γινώσκει ὅτι τὸ στόμα του εἶνε ὄργανον τῆς δυνάμεως τοῦ ζῶντος Θεοῦ. «τὰ ὅστ' αὐτῶς, λέγει, τὰ ξηρὰ, ἀ- κούσατε λόγον Κυρίου. Τάδε λέγει Κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις. Ἰδοὺ ἐγὼ φέρω εἰς ὑ- μᾶς πνεῦμα ζωῆς, καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα, καὶ ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκας, καὶ ἐπιτεῶ ἐφ' ὑμᾶς δέσμα, καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς, καὶ ζήσεσθε, καὶ γινώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύ- ριος». Μόλις εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὁ προφήτης καὶ ἰδοὺ σεισμὸς φοβερός ἠκούσθη παντεχόθεν τῆς ἐρήμου ἐκείνης πε- διάδος. τὰ ξηρὰ ὅστ' αὐτῶν κινούνται καὶ συνδέον- ται ἐκάτερον πρὸς τὴν ἀρμονίαν αὐτοῦ. αἰ- σθησὶς τις διατρέχει ὄλους ἐκείνους τοὺς σκε- λετούς. νεῦρα καὶ σάρκες ἀναφύονται καὶ ἐκ- τείνονται ἐπὶ τῶν ὀστέων, δέσμα περικαλύπτει αὐτὰ, ὄλα τὰ ὄργανα τῆς ζωῆς ἐτοιμάζονται νὰ λειτουργήσωσιν, ἢ καρδία νὰ πάλλῃ, τὸ αἷμα νὰ κυκλοφορῇ, ὁ ἐγκέφαλος νὰ διατίθη- ται διὰ τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος. Ἄλλὰ «πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς», τὸ πνεῦμα δὲν εἶχεν εἰσέτι καταβῆ εἰς τοὺς ἀνοικοδομηθέν- τας τούτους ναοὺς πρὸς κατοικίαν αὐτοῦ. Ἐλ- λείπει ἢ ζωὴ ἐκ τῶν σωμάτων τούτων. Εἶνε πτόματα.

Παρατηρών δ' προφήτης τὰ θαυμάσια, ὧν καθίσταται μέγας ἀντόπτης, ἐκπλήσσειται. Ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ διατὶ ἡ ἀνάστασις τῶν σωμάτων, ἢν διέταξεν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἐγένετο τόσον ἀτελής, διατὶ τὸ οὐσιώδες, ἡ ζωὴ, ἐλλείπει ἐτι, ὅποτε παραχορῆμα ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου διακόπτει τὰς σκέψεις του λέγουσα: « Προφήτευσον πρὸς ἀνθρώπου, προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα, καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους καὶ ζήσωσιν. » Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἰεζεκιὴλ ἐλάλησε μόνον εἰς τὰ ὄσα τὰ ξηρὰ ἦδη δὲ ὑφ' ὧν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν παρακαλεῖ, ἵνα ἔλθῃ τὸ πνεῦμα καὶ ἐμπνεύσῃ τὴν ζωὴν εἰς τοὺς νεκροὺς. Καὶ πάρουστα οἱ νεκροὶ αἰσθάνονται, κινούνται, σκέπτονται, περιπατοῦσι καὶ ἀποτελοῦσιν ὅλοι ὁμοῦ στρατὸν ἰσχυρότατον.

Ὅτω καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅτε ἐδημιούργησε τὴν Ἐκκλησίαν ἐκ τῶν συντριμμάτων φυλῆς νεκρῆς ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, συνήθροισεν αὐτὴν κατὰ πρῶτον καὶ ἐπαίδευσεν διὰ τοῦ θείου λόγου του διεδόξωσεν ὕψιστον ἐπιτήδεια διὰ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας ὡς ἀποστόλους, εὐαγγελιστὰς, διδασκάλους, προφήτας, διακόνους ἐν ἑλλείπει λέξεσιν, ὀφθαλμοὺς, χεῖρας, πόδας, καρδίας, καὶ ἀφ' οὗ παρασκευάσας τὰ πάντα, ἀφ' οὗ τὰ τῶς ξηρὰ ὄσα ἐγένοντο μέλη σώματος ἐτοίμου πρὸς ζωὴν, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον καταβῆν ἐν αἰεὶ πρὸς ἐξωποίησιν τὰ νεκρὰ ἐκεῖνα σώματα κατέστησεν αὐτὰ ἐστίας φωτὸς καὶ ζωῆς, καὶ συνήνωσεν ἐν ἐπὶ ὁργανισμῷ λειτουργοῦντι πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτω καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας πρέπει τὸ ἔργον τοῦ θείου λόγου νὰ παρασκευάσῃ τὴν πνευματικότητά τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὅτινες μένουσι νεκροὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατέρχεται μόνον ἐκεῖ, ὅπου ὁ λόγος ἔχει ἦδη συνάξει τὰ ξηρὰ ὄσα. Ὅπου τὸ Πνεῦμα δὲν μετεδόθη εἰσέτι, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ πτώματα ἔχουσι μὲν τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πραγματικὴ ζωὴ δὲν ὑπάρχει.

Ἔστω ὅτι ἱεροκήρυξ τις ὁμιλεῖ πρὸς ἀνθρώπους, ὅπως ὁ Ἰεζεκιὴλ ὁμίλησεν εἰς τὰ ὄσα τὰ ξηρὰ, μετὰ τῆς συναισθήσεως, ὅτι δὲν εἶνε εἰμὴ ὄργανον τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν μεγάλων βουλῶν τῆς θείας εὐσπλαχνίας, ἔστω ὅτι κηρύττει τὴν χάριν καὶ τὴν εἰρήνην εἰς τοὺς μετενοήσαντας ἁμαρτωλοὺς, τὴν ἁρῶν δὲ κατὰ τῶν ἀμετανοήτων ἄνευ τῆς μεταδόσεως τοῦ Πνεύματος ὅλοι οἱ περὶ αὐτῶν θὰ παριστῶσι σαμὴν ὁμοίαν ἐκείνης, ἥς ἐγένετο μέγας ἀντόπτης ὁ Ἰεζεκιὴλ τὴν σιγὴν τοῦ τάφου διαδέχεται πρὸς σιγὴν ἡ ταραχὴ τῆς ζωῆς, τὰ ὄσα λαμβάνουσι νεῦρα καὶ σάρκας, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καθυστερεῖ ἢ θερμότης τῆς καρδίας ἐλλείπει, τὸ πῦρ τῆς πίστεως διατελεῖ

ἐσβεσμένον. Οἱ τῆς ταιούτης κατηγορίας χριστιανοὶ βεβαίως ἤθελον ἀρνησασθαι, ἐὰν ἐτόλμα τις νὰ θέσῃ εἰς ἀμφισβολὴν τὸν χριστιανισμόν των, διότι ἡ τιμιότης αὐτῶν καὶ ἡ περὶ τὰ θεῖα ἀποστάσεις δικαίᾳ τῷ λόγῳ τίθεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ὡς ἀλάσθαστον μέτρον τοῦ ἀληθοῦς χριστιανισμοῦ. Ἀλλ' ἐὰν ἐρωτήσῃς αὐτούς, ἐὰν ἔλαβον Πνεῦμα ἄγιον, τὸ ἄγιοῦσι. Καὶ ὅμως ὁ ἀπόστολος λέγει: « εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἐστὶν αὐτοῦ. » Οἱ πλείστοι τῶν χριστιανῶν εἶνε ξηροί, ψυχροί, ἐσθρανεῖς, ἄνευ θερμότητος, ἄνευ ἐιθυσιαισμοῦ δὲν ἤξεύρουσι νὰ νιώσῃ τὴν ἁμαρτίαν, εἰ μὴ δι' ἑλλαν ἁμαρτιῶν, ἀνίσχυροι ὄντες νὰ καταβαλλοῦσι τὸ κακὸν διὰ τοῦ ἀγαθοῦ. Τὸ καθήκον τοῦ νὰ ἄρῃσι τὸν σταυρὸν αὐτῶν καὶ τοῦ νὰ ἀποδίδωσιν ἀγαθὸν ἀπὸ κακοῦ εὐρίσκει ἀντίστασιν ἀκαταμάχητον ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ καὶ τῷ ἐγωισμῷ των. Ἔχουσιν ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἐλλείπει ἐπ' αὐτῶν ἡ ζωὴ. Πιστεύουσιν ὅτι ἔχουσι πίστιν, διότι ἡ πίστις αὐτῶν οὐδέποτε ἐδείξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι πρέπει νὰ ἀποστῶσιν ἀπὸ τῶν ἀποκλειστικῶν εἰς τὸν Σωτήρᾳ των. Ἐκκλησιάζονται ὡς χριστιανικὴν ἀρχὴν διὰ τὸ εἶναι τὴν νὰ ὑποχωρῶσι, συνήμωτον μετὰ τινος οὐκ ἀποκλειστικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἡ νομιζομένη αὐτῆ χριστιανικῆ ἀρχὴ ἐπέπρασεν εἰς αὐτοὺς τὴν πρὸς τοὺς ἔθνη ἀγάπην καὶ τὴν ἀνταπάνησιν.

Παρατηρήθη ὅτι εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης ὑπάρχει τι οὐσιωδέστατον, ὅπερ ἡ τελειότερα διδασκαλία δὲν δύναται νὰ παραστή, καὶ ἄνευ τοῦ ὁποῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτελεθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ ἔργου. Ἐἰ δὲ εἶνε τὸ οὐσιώδες τοῦτο; Ἐἴτε τὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου, ὅπερ ὑπεβαίνει τὰ μετὰ τὸν ὁμοῦ τῆς τέχνης εἶνε ὅλας ἀνεκτικῆς, ὅταν ἐλλείπῃ ἡ ἐμπνεύσις καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν πνεῦμα, ὅπερ κερτίζει τὰ ἀριστουργήματα. Ἄνευ τῆς ἐμπνεύσεως ταύτης καὶ ὁ ποιητὴς εἶνε ἀπλοῦς στιχομυθός, καὶ ὁ ζωγράφος ἀπλοῦς σχεδιαστικός, καὶ ὁ γλύπτης ἀπλοῦς χειροτέχνης, τῶν ὁποῦν τὰ ἔργα προσωβέλλονται μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὄσα, χωρὶς ὅμως νὰ διατρέψωσιν ἐν τῇ ψυχῇ ἀσθημὰ τι ὑψηλόν. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῇ ὑψίστῃ τέχνῃ, εἰ ἐπιτρέπεται τὰ εἰπωμεν ὀλίπως, ἐν τῇ μὲν ὀργανιστικῇ τέχνῃ τῇ μερίστῃ, τῇ δυναμικῇ, τῇ τέχνῃ τοῦ νὰ ζήσῃ τις ζωὴν αἰώνιον. Καὶ ἐν ταῖς ἐργαῖς τῆς τέχνης ταύτης εἶνε χρεῖα πνεύματος, οὐχὶ ὅμως πνεύματος ἐκκοχμημένου ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν καρδίας, οὐχὶ πνεύματος ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ χριστιανικὸς βίος εἶνε βίος πνευματικός,

βίος περιβαλλόμενος ὑπὸ θείας προῆς. Ὁ χριστιανὸς εἶνε πρὸ πάντων ἄλλων ἀνθρώπων, ὅστις ἀγαπᾷ τὸν Σωτήρᾳ του καὶ διὰ τῆς ἀγάπης ταύτης ἀγαπᾷ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ χριστιανὸς ἀναπνέει τὴν αὔραν τοῦ οὐρανοῦ, ἥν ἐν κοινωσίᾳ μετὰ τοῦ Θεοῦ, κατέχει τὴν θείαν ἀλήθειαν, τὸ θεῖον φῶς, εἰρήνην καὶ δύναμιν θείαν ὅλα δὲ τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ὀφείλει εἰς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅπερ κατέστησεν αὐτὸν μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἄνευ τοῦ Πνεύματος τούτου δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς χριστιανός, τέκνον τοῦ Θεοῦ, ψυχὴ ζωοποιηθεῖσα καὶ ἀναγεννηθεῖσα διὰ τὸν οὐρανόν. Ἄνευ τοῦ Πνεύματος τούτου εἰμὲθα σάρξ καὶ ἀφιερωμένοι εἰς τὰ ἔργα τῆς σαρκός. Ἦ σὰρξ εἶνε θάνατος τὸ πνεῦμα εἶνε ζωὴ. Δεηθῶμεν λοιπὸν τοῦ Κυρίου, ἵνα ἀποστέλλῃ πάντοτε εἰς ἡμᾶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Πνεῦμα καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τούτου καθίστῃ τὰς καρδίας ἡμῶν δεκτικὰς παντὸς ὅτι ἀγαθόν, ἀληθὲς καὶ δίκαιον, ἐμπνέῃ δὲ εἰς ἡμᾶς τὴν θείαν ἐκείνην ἀγάπην, ὅφ' ἥς διακατεχόμενοι θὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ κενχῶμεθα, ὅτι εἰμὲθα τῷ ὄντι χριστιανοί, ἀληθῆ τέκνα τοῦ Ἐσταυρωμένου!

Δ. Μαρτίνος

ΔΤΟ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἄρα προηγούμενον φύλλον.)

II

Τί ποιητέον, ἂν ὁ λαὸς δὲν κατανοῇ τὴν γλώσσαν τῆς Ἐκκλησίας;

Προλαμβάνομεν, φίλοι ἀναγνώσται, νὰ δώσωμεν εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο ἐρώτημα ταχέως τὴν ἀπόκρισιν ἄνευ προοιμίου καὶ ἐπιφυλλέξω, ὅπως μὴδὲς ὑπολάβῃ ὅτι ἐπιχειροῦμεν νὰ προτελέσωμεν κατάργησιν τῆς παλαιᾶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γλώσσης καὶ εἰσαγωγὴν τῆς ἀπλῆς καλουμένης τοῦ λαοῦ γλώσσης ἢ καὶ αὐτῆς τῆς τῶν λογίων, τῆς νῦν γραφομένης. Λέγομεν δὲ ὅτι ἄτοπος καὶ ἄλογος καὶ βλαβὴ καταδικαστέα εἶναι ἡ τοιαύτη πρότασις καὶ οὐδὲν ἄλλως ἀξία συζητήσεως. Ἡ κατάργησις τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχαῖκῆς γλώσσης θὰ ἦτο καθ' ἡμᾶς ἐπανάληψις τοῦ θαινοῦ ἐκείνου σφάλματος τῆς εἰκονομαχίας, ἣν δικαίως καταδικάσεν ἡ ἡμετέρα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἱστορία, ἥ τε Ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἡ πολιτικὴ. Διότι αὕτη ἠθέλησε ἄρ. ἀρτίᾳ ἀπὸ τῆς ἐσχῆς Ἐκκλησίας τὸν περιφανῆ αὐτῆς κόσμον, τὴν διὰ τῶν ἐσχῶν εἰκόνων διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ, μὴ σκεψαμένη νὰ ἐπιδοῶν ἕτερον τι σὺν τῷ

χρόνῳ κατορθωτόν, τὴν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀνάπλασιν πρὸς κατανόησιν τοῦ περὶ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων δόγματος, ὅπερ μετὰ τόσων ἀναταραχῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, διασεύσασαν ἀντὶ τὰ θεμέλια τοῦ τότε ἐκκλησιαστικοῦ καὶ πολιτικοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος, ἐθέσπισεν ἡ Ζ' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμένη Σύννοδος τῷ 787ῳ ἔτει. Εὐτυχῶς εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπήλθε νὰ φέρῃ εἰς φῶς, καθ' ὅσον γινώσκουμεν, τοιαύτην πρότασιν περὶ κατάργησεως τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἀρχαίας γλώσσης. Ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπαυται, νομιζόμεν, ὅτι ἐμαρτάνομεν τοῦ σκοποῦ, ἂν ἐρωτήσωμεν, τί ποιητέον ὅπως ὁ λαὸς κατανοῇ ἐπὶ πλείστον τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσκόμενα καὶ ψαλλόμενα καὶ μορῶνται ἠθικῶς καὶ ὕψως χριστιανικῶς. Περὶ τούτου φρονούμεν ὅτι μεγάλην ὑπηρεσίαν τῇ τε ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Ἐθνικῷ ἡδύνατο νὰ παράσῃ ἡ Ἀνάπλασις, ἂν ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτῆς πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀνέγραφε καὶ συνεχίηται καὶ παντὶ σθένει ἐπεδίωκε τὴν ἐπιτέλειαν καὶ τοιαυτέων.

1) Ἄν ἀνελάμβανε τὴν ἐκδοσὴν εἰδικῶν καὶ πλήρων Λεξικῶν τῶν Ἁγίων Γραφῶν χάριν τῶν λογιωτέρων καὶ ἠθικῶν Ὁμιλιῶν καὶ Λόγων παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν καθυπεύθυσαν γλώσσαν χάριν τοῦ λαοῦ. 2) Ἄν ἡξίον νὰ συστήσῃ παντὶ κληρικῷ ὅτι δέον τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἰὰ καταλάβῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν προσήκουσαν θέσιν, γινόμενον καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ὑπ' ἀνδρῶν διδασκόντων ἐργῶ τε καὶ λόγῳ οὐκ ἐπιδεικτικῶ, ἀλλ' ἐν γλώσση τοῦ λαοῦ καὶ κατ' ἀρχὰς ψυχολογικῆς καὶ παιδαγωγικῆς.

Ἄνευ ἐννοουμένων παντάσῃν νὰ ὑποβιβάζωμεν τὸν ποιμαντορικὸν θρόνον εἰς ταπεινὴν διδασκαλίαν Δημοτικῶν Σχολείων ἔσθων. Καὶ ὅμως βεβαίως κατανοοῦσιν οἱ ἡμέτεροι ποιμένες καὶ κήρυκες τοῦ θείου λόγου ὅτι καὶ ὁ λαὸς εἶναι ὡς μέγας τὴν ἡλικίαν μαθητῆς, αὐτοὶ δ' αὐτοὶ παιδαγωγοὶ τοῦ λαοῦ, ὅτι μόνον ψυχολογικῶς ἢ παιδαγωγικῶς γινόμενον τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου εἶναι τελεσφόρον, ὡς περὶ τούτου ὑπεδείξαμεν λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν κηρύγματος διαπεποῦς τῆς Ἐκκλησίας ἱεράρχων καὶ λογίων, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀγγέλου κυρίου Β. Γεωργιάδου, διὰ διατριβῆς καταχωρισθείσης εἰς τὴν «Κωνσταντινουπόλιν» κατὰ Μάρτιον τοῦ παρελθόντος ἔτους. Εἰς τὸν ναὸν προσερχόμεθα ἅπασι τῆς ἐβδομάδος, ὡς εἰς ἱερὸν περίβολον, ὅπως μακρὰν τῆς τύφης τοῦ παρόντος αἰῶνος, τοῦ ἀπατεῶνους, συγκεντρώσωμεν νοῦν καὶ καρδίαν εἰς δοξολογίαν τοῦ Σημιουργοῦ καὶ ἀναπέψωμεν αὐτῷ τὰς ἡμετέρας δεήσεις ὁ ναὸς

είναι ο μόνος τόπος, ένθα δύναται ό τήν ψυχήν πάσχωσιν να επικαλεσθώσιν τώ έλεος του Θεου, να ελεη ετών πόνον της καρδιάς αυτού εξαιτούμενος τήν εξ ύψους αντίληψιν. Μόνη ή άλληθής προσευχή, λέγει διαπροσής ήμων θεολόγος, καθίσταται καρποφόρος και χαριτόβρυτος. Καί άλληθής προσευχήν έννοούμεν τήν γνωμένην μετ' εύλαβείας και προσοχής και εξ ύλης ψυχής και καρδιάς ό Θεός έπακούει τήν φωνήν της καρδιάς και ούχι τήν φωνήν του στόματος... (Αναπλ. ένθα άνωτέρω σελ. 804). Ταύτα δέ πάντα πώς άλλως δύναται να μάθω ό λαός και εκτιμών τήν άλληθριαν αυτών να πράξω, αν μη διδάσκηται καταλλήλως ήπ' εκείνων, ούς ή μήτηρ Έκκλησία έταξεν ήμιν πατέρας και ποιμένες και διδασκάλους; Πώς τελεσφοροτέρων δέ του κηρύγματος επίδοσιν επί του λαού και του χριστιανικού φρονήματος άνασπύρωσιν, σκοπίμων θά ήτο, αν ήξιού ή «Ανάπλασις» 3) να εξετάσω τό δυνατόν ή μη και άλλων μέν τινω βελτιωτέων εν τή καθ' ήμās Έκκλησία, μάλιστα δέ της έκκλησιαστικής ήμων μουσικής, όπως ού μόνον φωνάς, αλλά και λόγους άκούη ό λαός, και δή της άρμονίας εν τοις ναοίς τοποθετήσεως εθρωών ή βέθρων, όπως εν δέοντι δύναται πάντες οι χριστιανοί να κάθονται και μάλιστα κατά τό κήρυγμα του θείου λόγου· ούτω δέ ού μόνον «εις τήν προσφιλεστάτην προσευχήν των αρχαίων χριστιανών θά έθισθώμεν να προσευχόμεθα εν παντι καιρώ καθήμενοι και ιστάμενοι, εργαζόμενοι, περιπατούντες και διαλογιζόμενοι» (Αναπλ. ένθα άνωτέρω), αλλά και θά δυναθώμεν με τήν φωνήν της καρδιάς να προσευχόμεθα και μετ' άλλου διαφέροντος και προθυμίας να μένωμεν εν τῷ ναῷ καθ' ήλην τήν διάφοριαν της θείας λατρείας, μη άναγκαζόμενοι εκ της κατακνησίσεως του σώματος ένεκα της μακρας ορθοπιστίας άμελώς μεν και άδιαφόρος πολλάκις να άκροώμεθα των άναγνωσμάτων και ψαλμών, άκαίρως δέ και προτροπάδην να έξερχόμεθα του ναού.

Έτι δέ συντελεστικώτατον προς διέκλασιν της νέας γενεάς και μόρφωσιν καλοϋ λαοϋ φρονούμεν ότι είναι, αν και αυτή ή «Ανάπλασις» συστάση τοις άρμόδιοις όπως διαφρονθμισθώσιν τά της ήμετέρας Αημοτικής Παιδείσεως οφθαλα, ώστε, γνωμένης ταύτης έξαετοϋς, να διδάσκηται εν τῷ ΣΤ'. τάξει των νέων Αημοτικών Σχολείων προς τῷ στοιχειωδεστάτη Κατηχήσει τοις της εβδομάδος και Άνάγνωσις μεθ' έρμηνείας Περικοπών του Ιεροϋ Εύαγγελίου και των Ηράξεων των Αποστόλων κατά τό αρχαίον κείμενον. Τοϋτο και άλλοι συνίστησαν, και εις ένέργειαν έπιτίθωμεν ότι θά τεθῆ, διότι αι εκάστοτε τάς τύχας του έθνους ήν-

νοῦσαι Κοβερνήσεις ήρξαντο ήδη να αίσθάνονται και κατανοώσιν, ότι ή θρησκευτική διδασκαλία είναι των ών ούκ άνευ, τό πρώτιστον και κυριώτατον μάθημα, και ότι τὰ έκκλησιαστικά και εκπαιδευτικά ήμω πρόγραμμα δέον να τύχωσι μέζονος και ταχείας επιμελείας και σπουδῆς. Αλλ' ύπεδείχθη περι ταύτα και δὴ περι τήν διδασκαλίαν του Εύαγγελίου εν τοις Αημοτικοις Σχολείοις και τι αντίθετον παρ' ου τολμώμεν να συστήσωμεν ως σκοπιμώτερον και μέλα συντελεστικόν προς παιδαγωγίαν. Ο λόγος ήμων είναι ότι εν τῷ ΣΤ'. τάξει των νέων Αημοτικών Σχολείων δέον να διδάσκωνται αι Περικοπαι του Ιεροϋ Εύαγγελίου ούχι εν μεταφράσει, άλλ' εν τῷ γλωσσῳ τῷ αρχαίῳ, όπως καθ' ήμās είναι και εκδικασθέντων. Επὶ 14 ήδη έτη παιδάς διδάσκοντες εκ πείρας γνωσκόμεν, ότι μαθηται ΣΤ'. τάξεως πλήρων Αημοτικών ή Αστικών Σχολείων δια μικρας εισαγωγῆς επί 1—2 μηνας εις τό τυπικόν των δημάτων της αρχαίας (παρρηλιπομένου του δυτικού αριθμοϋ) παραλλήλως προς τό ήδη έγνωσμένον τυπικόν των δημάτων της λαουμένης γλώσσῃς δύναται να ειδέθωσιν εις τὰ καλλιγραφῆ μέγαρι του αρχαίου ήμων γλωσσικού ιδιώματος και να λάβωσιν επί χείρας του Ιεροϋ Εύαγγελίου εν αρχαίῳ κειμένῳ. Τοϋτο δὲν είναι πλέον άκαίρος και άλλος θεωρέ ήμεις αυτοί πέρυσιν έξητάσαμεν μαθητάς ΣΤ. τάξεως Αστικού Σχολείου, ούτινες άπαιστώως έπήγγελλον και δια καταλλήλων έρωτήσεων ήρμήνευον περικοπάς εκ της σπουδαιότητας επί του Όρους Ομιλίας και Ηιεραβολῆς του Κυρίου ήμων κατά τό κείμενον του Ιεροϋ Εύαγγελίου· αυτόϋ δέ τούτου πείραν και ήδη λαμβάνομεν διδάσκοντες μαθητάς ΣΤ'. τάξεως του ενταύθα Ηιεραγωγείου. Επειδή λοιπόν δια μικρού πόνου και καταλλήλου τρόπου κατορθώτα ή εισαγωγή προς κατανόησιν του αρχαίου γλωσσικού ήμων ιδιώματος και δὴ αυτή ή διδασκαλία του Ιεροϋ Εύαγγελίου κατά τό κείμενον, καθ' ου ο άκούριτος πλήθους Αημοτικού Σχολείου θά άκούη τοϋτο εν τῷ Έκκλησίῳ, δια τί να προτιμήσωμεν τήν κατά μετάφρασιν διδασκαλίαν αυτού; τίς δέ δύναται να βεβαιώσῃ ήμās, ότι θά επιτύχῃ εις τοιαύτην μετάφρασιν; ή τίς δύναται σπουδάζων ν' αντίστη εις τοιαύτα τοις λόγους σοφών άνθρώπων, ότι ή μετάφρασις λίαν άριστάται του αρχαίου κειμένου; Ο αοίδιμος Κομαῆς γράφων προς φίλον αυτού λέγει προς πολλοίς άλλοις και τάδε· «Έτάλημθα κατά πάροχρον να μεταφράσω ή μάλλον να παρεφράσω άλλων στιχων της Απολογίας Γελῶ,

Οὔτοι, με τήν Αημητον, άναμαι μη γελῶ, καίτοι δάνω γ' ήμωτων, άλλ' ήμωσ γελῶ, όταν παραβέλλω τήν μετάφρασίν μου με τό

κείμενον του Πλάτωνος.» (Επιστολ. έκδ. 1839 σελ. 149). Ο δὲ μακαρίτης Βυζάντιος εν τοις σπουδαίοις Ηερολεγόμενοις του Δεξικου της καθ' ήμās Έλλ. διαλέκτου προς τοις άλλοις και περι μεταφράσεων άποφαινεται οὕδε πως· «Αλλ' ήμπορούμεν, λέγει, να μεταφράσωμεν τοις Έλληνας συγγραφαις εις τό ιδίωμα μας και να καταστήσωμεν επομένως κοινήν εις τό Έθνος τήν άνάγνωσίν των; Η θατόν' άλλ' ή εκ της άναγνώσεως άφέλεια μένει άρα γε ή αυτή; Και πολλών ίσως άλλων γλωσσών, της Έλληνικής ήμωσ ιδιαιτέρως τό κυριώτερον προτέρημα είναι ή άρμονία, και εκείνο τό όποιον μας ένθουσιάζει, μας άναπεριόρει προς τήν άλληθινήν δόξαν... (είναι και) ή δύναμις των λέξεων και ή συνθήκη του λόγου... Όταν λοιπόν και μία μόνη συλλαβῆ είτε άφαιρουμένη είτε προστιθεμένη παραλή τον λόγον και σβύνη τό πῶρ και τήν ζωηρότητά του, πῶς είναι ποτε δυνατόν, ή ιδέα, τήν όποιαν έξεφρασεν ό Αυσίας, φέρ' ειπείν, ή ό Θουκυδίδης, με τήν άπαράμιλλον εκείνην των λέξεων, των συλλαβών, των τόνων αυτών τοιαύτε ή τοιαύτε πλοκήν και θέσιν, μεταφρασμένη εις τό σημερινόν ιδίωμα και μεταβέλλουσα επομένως και ύφος και τονισμόν, και ποτέ μεν γνωμένη συντομοτέρα, άλλοτε δέ, και τοϋτο συμβαίνει ως επί τό πολύ, σχοινοτεστετέρα... να φραξῆ πλέον τήν ιδίαν χάριν και δύναμιν; Αφ' ου λοιπόν στεροδμα δια τῆς μεταφράσεως τὰ κυριώτερα θ έλεγνηκα και τὰς καλλοτάτων Έλληνικών συγγραμμάτων άναγινώσκων άνεπιτυχεῖς αὐτῶν μεταφράσεις, να μη καταβάλω ό λόγον κόπον και να τὰ άναγνώσω εις τό πρωτότυπον; Οχι, εις τὰ λαμπρά της φιλοσοφίας άνάκτορα, δὲν εμβαλουν θραενδοϋντες οι θιασώταί της, άλλ' επάραφοι και λαμπρως έσταλμένοι τον μεγαλοπρεπή πέπλον της γλώσσῃς των Μουσών.» Αλλ' ήδύνατο οι φίλοι των μεταφράσεων να εῖπωσιν ότι ή του Εύαγγελίου διδασκαλία και τό αρχαίον κείμενον δυνατόν να γίνηται εν τοις Γυμνασίοις, όπως κατά τό νέα νομοσχέδια εν Έλλάδι θά αποτελῶνται εκ 6 τάξεων. Και τοϋτο δὲν πρέπει, νομίζομεν, να θεωρηθῆ ως σπουδαίος λόγος, όπως προτιμηθῆ ή κατά μετάφρασιν διδασκαλία του Ιεροϋ Εύαγγελίου εν τῷ άποφαινώσει ΣΤ'. τάξει πλήθους Αημοτικού Σχολείου. Αφ' ου δύναμαι τελεσφόρος δια μικρού πόνου και χρόνου να κατορθώσωμεν βελτιόν τι και εν τῷ ΣΤ'. τάξει των Αημ. Σχολείων, δια τί να μη πράξωμεν τοϋτο; Όταν εν τῷ Σχολείῳ ό παις κατορθώσῃ να νοῆ πως τήν γλώσσαν του Εύαγγελίου, όταν

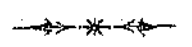
διέλθῃ, περικοπάς τινος του κηρύγματος του Σωτήρος και των μαθητών αυτού εν γλώσσῃ, καθ' ήν θά άκούη τοϋτο εν τῷ Έκκλησίῳ, δια τί να στερήσωμεν αυτον ένός των σπουδαιών αγαθών, όπως δέον παρὰ του Σχολείου να λάβῃ ως εφόδιον δια τον μέλλοντα βίον, τήν γνωριμότητα και οικείωσιν προς τό Ιερον Εύαγγέλιον; Το Γυμνάσιον δὲν είναι σχολείον του λαοϋ· διατί εκ 30—40 μαθητών ΣΤ'. Αστικού Σχολείου πόλεως τινος οι 10 δυνατον να συνεχίσωσι τάς εν Γυμνασίῳ σπουδάς, τοις δ' άλλους 20—30 παραδίδει τό Σχολείον εις τήν «κοινωνίαν» αν οι πλείους ούτοι άποφαινούτες είναι ήγευστοι βλασ των ναμάτων του Ιεροϋ Εύαγγελίου και της αρχαίας γλώσσῃς, τότε ήμās αυτούς ως αλιώμεθα, όταν βλέπωμεν αυτους εις ηλικίαν γενομένους και τό πλείστον του λαοϋ αποτελούντας να μη εκτιμώσιν ως δει τά εν τῷ Έκκλησίῳ τελοῦμενα και άναγνωσκόμενα.

III

Μη ήμισύνομεν, προς Θεου, εις τήν μέχρι τουδε άκηδίαν· ε; δώσωμεν τῷ λαῷ νέα καλὰ στοιχεία εν χριστιανικῷ πνεύματι εκ παιδων μεμνησόμενα. Παραδεχόμεθα μεν ότι δέον βίσις και κρηπίς Αημοτικών Σχολείων να είναι ή διδασκαλία της μητρικής ήμων γλώσσῃς, δὲν παραδεχόμεθα ήμωσ ότι πάντες εν γίνει κατανοῦσαι τά εν τῷ Έκκλησίῳ άναγνωσκόμενα και ψαλλόμενα. Ού μικρά δέ βλάβη προσγίνεται εκ της μη προσηκούσης άκροάσεως του θείου λόγου και της μη εκκαίρου επιγνώσεως πολλών εν τῷ καθ' ήμās Έκκλησίῳ και τῷ Σχολείῳ βελτιώσεων, κατά τό πνεῦμα και τάς βίσεις της ορθοδοξίας, εκ των θά επέλθῃ συν τῷ χρόνῳ ή πλήρης κατανόησις των εν τῷ Έκκλησίῳ άναγνωσκόμενων και τελομένων. Ως και εν προοίμῳ ύπεδείξαμεν δὲν καταρχόμεθα εις «γραφοδοπόλεμον» άνάξιον βλασ του τε προγράμματος της «Αναπλάσεως» και του διακεκριμένου καθηγητοϋ, εκ της έκφράσεως του όποιου όρμηθῆμεν να έξενέγκωμεν τήν ταπεινήν ήμων γνώμη. Φρονούμεν ότι εκαστος δικαιοῦται να εκφέρῃ τάς σκέψεις αυτου, αν αυται επί ύγιων και άλλῶν αρχών στηριζόμενα είναι ήξει προσοχής τινος παρὰ των άρμόδιων. Θα χαρώμεν δέ σφόδρα και ειλικρινως θά εύχαριστήσωμεν πάντα άξιόσωντα επί των δύο τουτων έρωτήσεων ήμων να έξενέγκῃ τήν ορθοτέρα γνώμη.

Εν Αγγιάρω, τῷ 1 Απριλίου 1891.

Α. Ε. Μέγας

ΚΑΙ ἑτέρα συστημολογικῶν

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΛΟΓΟΥΡΓΙΑΣ

ΕΝ ΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Ἡ ἔκτος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς θεολογικῆς τοῦ Πανεπιστημίου σχολῆς ὁμιλία, ἣν ἀγορεύων ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἐξηγγεῖλεν ὁ εὐφραδῆς βουλευτὴς κ. Μθ. Ἐδταξίας δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Ἐφημερίδι», ἀντὶ τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν, τὸ ἀντικείμενον σπουδαίας καὶ ἐμφροδοῦς μελέτης παρὰ τοῖς ἀρμοδίοις, παρήλθεν ἄνευ ἀποτελέσματος, ὡς καὶ ἑτέρα οὐχ ἥττονος λόγου ἀξία ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας προηγουμένη ἀγορεύσεις, ἡ τοῦ κριτικῆς κ. Κιν. Μαυρομιχάλη, ἡ δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Ἀναπλάσει», ἡτις ἐδαρῶστος λίαν ἀνεργώσθη. — Τοῦτο, ὅτι αἱ δύο αὐταὶ ὁμιλίαι δὲν ἔφερον μέχρι τοῦδε τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα, δὲν εὐχαριστεῖ πάντα ἀγαπῶντα τὴν φίλην Ἑλλάδα καὶ γενναίοντα τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν.

Διὰ τοῦτο μετ' ἀνυπομονήσεως ἀνεμένομεν νὰ ἐνωτισθῶμεν τῶν περὶ τῆς Ἐκκλησίας σχετικῶν νομοσχεδίων τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Ἰδὼν ὅμως ἀηδέως τῆς παρουσίας συνόδου τῆς Βουλῆς, κατ' ἀνάγκην ὑποχρεούμεθα ν' ἀναμνησκόμεθα μετὰ χρηστῆς ἐλπίδος μέχρι τῆς ἑλλης συνόδου αὐτῆς. Καὶ ἐψηφίσθησαν μὲν νομοσχέδια λιανὰ, καὶ ἐπετελέσθησαν ἔργα ἀντάξια τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ λαοῦ. Καὶ μολοντὶ ἐξέλιον ἐνδιαφερόμεθα διὰ πᾶν ἀφορῶν τὸ ἔθνος, ἀπὸ τῶν στηλῶν ὅμως τῆς «Ἀναπλάσεως» προωρισμένης εἰς τὴν ἡθικὴν ἐν Χριστῷ ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους, ἐξ ἧς καὶ ἡ ὄλιχη ἡσυχία εὐήμερία, δὲν θὰ ἐξαγγελθῶσι καταικλίσεις καὶ ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐκείνου Κυβερνήσεων ψηφισμένων νομοσχεδίων. Τοῦτο κράτει ὁ ἡμερήσιος τύπος ἐκαστος κατὰ τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς πεποιθήσεις πρὸς τὸ κόμμα, εἰς ὃ ἀνήκει.

Ἡμεῖς ἐπὶ ἐνὸς μόνου σημείου θὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ μάλλον ἐνδιαφερόντος πάντων τῶν λοιπῶν, ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης λύσεως τοῦ ὁποῖου ἠροῦται καὶ ἡ εὐδοκίμησις τῶν ἄλλων, ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὑπὲρ οὗ ὑπερβαίνει ἡ «Ἀναπλάσις», δηλ. ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπὶ τούτου καὶ μόνου θέλωμεν ἐνδιατρίψαι.

Ἀπὸ τῶν στηλῶν λοιπῶν τῆς «Ἀναπλάσεως» θὰ εἰπωμεν λέξεις τινὰς μικρὰς μὲν, ἀλλ' ἄληθεις καὶ διὰ τοῦτο εἰς μικροτέρως, ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα καὶ πῶς ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλως, ἀφοῦ μετὰ τῶσας ἐπὶ τῶν διαφόρων διοικητικῶν κλάδων μεταρρυθμίσεις καὶ τροποποιήσεις προτεθεσπόμενων νόμων καὶ ἐπιψηφίσεις ἐτέρων νόμο-

σχεδίων περὶ πᾶσῶν σχεδῶν τῶν τῆς πολιτείας ἀναγκῶν, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς παιδείας, ἀλλὰ πρὸ πάντων τῆς Ἐκκλησίας, ἡτις χοίρει ταχέως ἀνορθώσεως, τῆς Ἐκκλησίας, ἡτις ἔπραπεν ὡς ἐκ τῆς ἐν ἡ διατελεῖ ὑπερβαίνει τὰς ἐπιπτώσεις θέσει, νὰ ἐφελκυσθῆ μαλλον τὴν οὐντονον προσοχήν τῶν ἀρμοδίων, τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀσφόδως ἐγκαταλειφθείσης ὑπὸ τῶν κατὰ καιρὸς κυβερνήσεων, ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, λέγομεν, εἰς ἣν ἀφείλομεν καὶ πολιτικὴν ὑπαρξίν καὶ ἐλευθερίαν, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς φρεῖ! τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ, οὐδεμία φρονεῖς ἐλήφθη, οὐδὲν γενναίον ὑπὲρ αὐτῆς ἐπράχθη, οὐδὲν τὸ ἐνθαυρόντων ἐθεσπίσθη, οὐδὲν μόνον οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐχορηγήθη πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῇ ὑψηλῶν καθηκόντων ἐκτὸς «ἐπιδομάτων» τινος τῶν ἐπισκόπων ἀναγραφόμενον ἐν τῇ προθολογικῇ καὶ ταῦτα, ἐν ᾧ καὶ τοῦ κατωτέρου ὑπαλλήλου ἡ δικαία ἀπαίτησις ἐξετελέσθη καὶ ὅμως ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς βουλῆς παρήλθεν ὁ κ. Ἐδταξίας καὶ κατέδειξε τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς ἀπὸ πολλοῦ καταδειχθείσης ἀνάγκης τῆς συμπληρώσεως τῆς θεολογικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Σχολῆς, καὶ τῆς πληρώσεως τῶν χηρηνουσῶν ἐπισκοπικῶν θέσεων, καὶ ὁμιλήσων εὐφραδῶν περὶ πολλῶν, πάντων σπουδαίων καὶ ζωτικῶν ζητημάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν ἀνορθώσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ . . . παρήλθεν ὁ λόγος του σχεδῶν ἀπαραιτήτων, ἀξιοθελῶς μόνον εὐμενῶς κρίσεως ἐν ταῖς ἐφημερίαις. Ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς ἀπήντησεν, ὅτι θὰ λάβῃ ὑπὸ σπουδαίαν ἐποπείαν τὰ λεχθέντα καὶ θὰ ὑποβάλῃ προσεχῶς τὰ δέοντα νομοσχέδια ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ ἐπιψηφίσιν τῆς Βουλῆς.

Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγορευθέντα βουλευτῆν, καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων κρίνοντες, προαγγέμεθα νὰ ἐλπίζωμεν, καὶ εὐχόμεθα νὰ μὴ διαφρασθῶσιν αἱ ἐλπίδες μας, ὅτι τὰ ὑποβληθόμενα τῇ προσεχῆ συνόδῳ τῆς βουλῆς νομοσχέδια ὄντα προῦν ἐνδελεχοῦς καὶ ἐμβριθῶς μελέτης, εἰσονται ἀντίφροντα τῶν ἀπαιτήσεων, καθ' ὅν προσηκούει πᾶσα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ὁρᾶσις ἐν οὐδὲν ποτε ἐθνικῇ ἀνάγκῃ. Ἐάν ὅμως τὰ ἀπὸ τοσοῦτον μελετώμενα, παρασκευαζόμενα καὶ προσεχῶς ὑποβληθόμενα νομοσχέδια ἐνδιατρίψωσιν ἐν τῇ τετραμνήμῃ τῶν συνεχῶν ἀναβολῶν ὁδῷ, καὶ δὲν μεριμνήσωσι σπουδαίως ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου ἐν γένει, ἂν δὲν συντελέσωσι τοῦλάχιστον ἐν μέρει, διότι τὸ καθόλου δεῖται χρόνον πολλοῦ καὶ μακροῦ, εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐμ-

πρόπουσαν αὐτῇ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ θέσει, ἐάν δὲν θέσωσι καὶ διὰ τελευταίαν φορὰν τέρας, ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἀνακατίσωσιν ἐπαρκῶς τὴν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς καθιδόμασιν ἀνωτέροις τε καὶ κατωτέροις παρατηρουμένην καὶ ἐσχάτως ἐναργέστατα ἐκδηλωθεῖσαν ἐν βλῆ αὐτῆς τῇ λυπηρῇ ὕψει βαθμιαίαν ἀποσύνησιν, τότε, καὶ τὸ λέγομεν ἀπροκαλύπτως, ἡ τοῦ ἔθνους ἡμῶν θέσις δὲν θὰ ἦμε εὐδαίμων, ἐλεύσεται δὲ ἡμεῖς, καθ' ἣν μικρὸς θὰ κλαύσωμεν καὶ θὰ πενθήσωμεν ἐπὶ τῇ ἀπρονοήσις ἡμῶν, ἐνῶ καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα εἶχομεν πρὸς βελτίωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ ἀνορθῶσιν τοῦ ὁσημέριαι καταπίπτοντος θρησκευτικοῦ αἰσθημάτων, ἡμερ ὅ σπουδαίως ἡ «Ἀναπλάσις» ἐργάζεται.

Ἦναι πλέον καιρὸς νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἄνευ τῆς συμπλήρωσεως τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ βῆμα δυνάμεθα νὰ κίνομεν πρὸς ἐθνικὴν ὁρᾶσιν τῆν ὀμπραξίν δ' αὐτῆς οὐδόπως διακινούμεθα ν' ἀπαιτῶμεν, ἐνὸς οὕτως ἀσυγγνώστως ὀλιγορούμεν αὐτῆς διότι, ὡς ἔχουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα, οὐδόπως παρὰδοξον, ἐάν ἐν τῷ μέλλοντι ἀκούσωμεν ὅτι οὐδ' εἰς τὰς ἄπλῃς τυπικῶς διατάξεις ἔχει τὰ μέσα ν' ἀνταποκρίνηται αὐτῇ.

Ἡ ἐξέυρεσις τῶν μέσων τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου πολλαχῶς καὶ ὑπὸ πολλῶν ὑπεδείχθη, καὶ ὑπεβλήθη μάλιστα τῇ Βουλῇ ἐπὶ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς «Ἀναπλάσεως» ὑπόμνημα περὶ Κλήρου ἢ ἐπανέληψις λοιπῶν τῶν τῶσάκις ληφθέντων τυγχάνει περιττῆ, ἀπαιτεῖται μόνον συγχρῆ ὑπόμνησις.

Τὰ πράγματα αὐτὰ βουδῶν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ἐν ἡ διατελεῖ καταστάσει, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ τι γενναίον καὶ ἕξιον τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, ὅτι ὁ Κλήρος διατελεῖ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ὡς ἐκ τῆς ἀκηδίας καὶ ὀλιγορίας πάντων ἡμῶν ἀνεξαιρέτως, κατὰ δὲ τὸν πολυμαθῆ καὶ ἐπιφανῆ σοφὸν συγγραφεῖ κ. Γ. Σκαλτσούνην ἢ ἠθικοποιήσις τοῦ λαοῦ, ἦν διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπιδικώμενον, εἶνε αὐτὸ τοῦτο ἀδύνατον, ἐάν δὲν ἐξυπηρετῆται ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὸ Κλήρου πεφωτισμένου, ἐναργέτος, κατέχοντος ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας ἐντιμον καὶ ἀξιοπρεπῆ θέσιν καὶ ἀφιστημένου ἀπὸ πάσης πολιτικῆς ἐναργείας. Τοιοῦτου ὅμως κλήρου ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων στερούμεθα καὶ τὸ ὁμιλοῦμεν μὲν πάντες, ἀλλὰ πόσας ἔτυχε προσοχῆς μαρτυρεῖ τριαντάτα ἢ κατὰστασις αὐτοῦ. Πρὸς Θεοῦ, ἂς ἀνανήψωμεν πλέον ἐκ τῶν φημιστικῶν παθῶν, ἕτινα μᾶς ἐκθέτουσι καὶ εἰς τὸν ἕξω κόσμον, ἂς ἐννοήσωμεν ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ καιρὸς ἐπαίγει καὶ ὅτι, ἔταν ποτὲ ἀνανήψωμεν θὰ εὐρεθῶμεν πρὸ τοῦ ἀδελφῶν διότι ἡ κατάστασις αὐτῆ συνε-

πάγεται δυστυχῶς ὡς ἄμεσα ἀποτελέσματα τὴν ἐπίτασιν καὶ κορύφωσιν τῆς δλονὲν ἀξούσης κοινωνικῆς ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν, ἐναντι τῆς ὁποίας πάντα τὰ ἄλλα μέτρα, ἕτινα αἱ κατὰ καιρὸν Κυβερνήσεις ἐθέσωσιν καὶ ἐν μέρει ἐφήρμοσαν, διότι καὶ ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ ἐξήρηται ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἡθικῆς ἀξίας τοῦ ἐφαρμοσόντος, πάντα ταῦτα τὰ μέτρα λέγομεν ἐδείχθησαν ἀνίσχυρα εἰς περιστολῆν τοῦ κακοῦ, καὶ θὰ δευχθῶσι τοιαῦτα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐάν μὴ ἐπὶ τέλους κατανοήσωσιν οἱ τὰς τύχας τοῦ ἔθνους διέκοντες ὅτι ἀλλοχρῶ ἐργεῖται τὸ μόνον σωτήριο φάρμακον ἐν τῇ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνίσχυσει τοῦ ἐμφύτου θρησκευτικοῦ συναίσθηματος, δι' οὗ τὰ ἐν τῷ κρυπτῷ διανοήματα δύνανται νὰ μεταβληθῶσι καὶ αἱ πρὸς τὸ κακοῦργεῖν ὅσκι νὰ ἐκρίζωθῶσι.

Πρὸς τοῦτο ὅμως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ οὔτε Ἐκκλησία νεκρὰ καὶ περιφρουρούμενη, οὔτε κλήρος μὴ γνωρίζων ἢ νὰ ἐπιτελῇ τυπικῶς τὰ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας. Τοῦτο μόνον διὰ τῆς ἀξιοπροποῦς συντηρήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐθεσάμεν λειτουργῶν αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται τὴν δὲ πάλιν σὺν τούτοις ἡμεῖς διαμορφόνομεν ὡς θέλωμεν ἡμᾶς, ἐν ἄλλοις εἰπεῖν, εὐθύνει ἢ οὐκ ἐὰν κατὰστασις, εἰς ἣν περιήλθον καὶ Ἐκκλησία καὶ Κλήρος. Ἀνάγκη λοιπὸν συγχρῆς ὑπομνήσεως ἐν δὲ τῇ περιστάσει ταύτῃ λίαν ἐπιταίμως ἀμίλησεν ὁ ἀξιοτίμος βουλευτῆς. Ἡμεῖς δὲ οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων ἀξιοῦντες ἀρκοῦμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδιωτέρου τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου λεχθέντα. «Ἡθικὴ κρίσις σπουδαία λυμάνεται δυστυχῶς τὴν Ἑλλάδα, πολλαπλᾶ δ' εἶνε τὰ παραγρόντα αὐτὴν αἷτια. Πολιτικῶς ὁργανισμὸς ὅλος ἀκατάλληλος πρὸς τὴν κοινωνικὴν τοῦ λαοῦ κατάστασιν, ἐφαρμοζόμενος διὰ τῆς διαφθορᾶς ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων—ἀπάλειψις παντὸς ἐρείσματος καὶ παντὸς κύρους τοῦ ἡθικοῦ νόμου διὰ τῆς ἀποχαυνώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος,—ἀπονέκρωσις πάσης ἡθικοποιῶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδράσεως καὶ διαστρόφῃ τοῦ Χριστιανικοῦ ὡς ἐκ τῆς ἀθλίας τοῦ Κλήρου καταστάσεως,—δηλητηρίασις τῆς καρδίας τῆς νεότητος διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχῶν τῆς ὀλοφροσύνης καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἔργων ἀθείας σκεπτικισμοῦ καὶ ἀνηθικότητος,—ἰδοὺ τίνα τὰ αἷτια τῆς λυμάνουμένης τῆν Ἑλλάδα ἡθικῆς κρίσεως, τὰ δὲ ἀποτελέσματα ταύτης φρικῶδη ἀληθῶς καὶ ἀπαισία καὶ ἀποτροπαια.» Οἱ ἀμφιβάλοντες παραπέμπονται εἰς τὸν ἐγκληματικὸν ἀπολόρισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ 1890, ὃν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἐφημερία». Ἄλλ

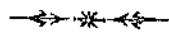
δ διαγράφας τὰ αἶτια τῆς ἠθικῆς κρίσεως τῆς λυμαινομένης τῆν Ἑλλάδα δὲν ἐκίνησε νὰ ἐποδεῖξῃ καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν ἀλλαγῶν ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις προήχθη ὁ πολιτισμὸς.

«Βεβαιώτης ὅτι ἡ τιμωρία θὰ παρεκλογισθῆσιν τὸ ἐγκλημα, ἐξημέρωσις δὲ τῶν ἠθῶν καὶ ἔξεων τοῦ λαοῦ διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἠθικῆς εἶνε τὰ μέσα, δι' ὧν καὶ ἐν Ἑσθῶπῃ καὶ Ἀμερικῇ προήχθη ὁ πολιτισμὸς, καὶ δι' ὧν προστιθέσθαι μὲν ἡ δημοσία τάξις, διὰ τῆς ἐπισχύσεως τοῦ κράτους τοῦ πολιτικικοῦ νόμου, διαπλάττεται δὲ τὸ ἠθικὸν τοῦ ἀνθρώπου συναίσθημα καὶ περιστέλλονται αἱ ὀφθαί τῶν παθῶν καὶ τῶν ἀρετῶν.»

Ἴδού λοιπὸν τὰ αἶτια, ἴδού καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας, οἷα διέγραψεν αὐτὰ ἀνὴρ καταναλώσας τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς εἰς τὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων. Οἱ λόγοι αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ παρελθῶσιν ἀπαράτητοι, ἀλλὰ νὰ μελετηθῶσι σπουδαίως καὶ νὰ πραγματοποιηθῶσι κατὰ τὸ ἐνόν. Ἡ πραγματοποίηση τοῦ πρώτου δὲν εἶνε δυσεπρόβλεπτος· ἐάν μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἔσχευ ἀποτελέσματα, οἷα προσεδουκῶμεν, ὑπεύθυνοι βεβαίως εἶνε οἱ κυβερνήται τῆν πολιτείαν διὰ τὴν δεσπόζουσαν παρ' ἡμῶν ἀτιμωρησίαν καὶ διὰ τὴν ἀνήκουστον κληθῶν τῶν καταργουμένων τῶν ποινῶν διαταγμάτων, ἕκαστον τῶν ἰσχυρῶν εἶνε ἕνασμα καὶ παρόρμησις πρὸς διαπραξίαν νέων ἐγκληματικῶν πράξεων, ἢ δὲ πραγματοποίηση τοῦ δευτέρου δεῖται χρόνου ἰκανοῦ καὶ ἀνευδύτου, καὶ ἐνδελεχοῦς ἐργασίας· ἕλλως ἢ ἀξίως τῆς ταχίας ἀνορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὡς διὰ μαγικῆς ὁράβου, εἶνε ἀνέχρημα, ἵνα μὴ τι ἕτερον εἴπω, παραλογισμὸς.

Τελευτώντας δὲ ἐνχόμεθα, ἵνα τὸ παράδειγμα τῶν ἀξιολύμων βουλευτῶν Κ. Μαυρομιχάλη καὶ Αἰθ. Ἐσταξίου μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι ἐν τῇ προσεχῇ συνόδῳ τῆς Βουλῆς, ὑπομνησκοντες τοῖς ἀρμόδιοις ὅτι ματαίως προσπαθοῦμεν ἄνευ τῆς συμπαρέξεως τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Πολιτείαν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἄρσιν ἢ καὶ ἀπλῶς περιστολῆν τῆς ἐγκληματικότητος, καὶ εὐδοκίμησιν ἐν τοῖς λαοῖς ἐθνικῶς ἐνητήμασιν.

Α. Α. Δημητριάδης

ΚΑΙ ΛΑΒΑΛΛΕ ΤΗΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ

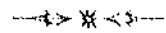
Ἐάν ἀληθῶς ἀπερσάσθαι νὰ τραπῆς τὴν ὀδὸν τῆν εὐθείαν, σπεῦσον εὐθὺς ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν συνησθάνθης ποῦ σε κατήντησαν τὸ πάθη. ἢ ψευδῆς ἀνατροπῆ καὶ ἢ ἀμέλει.

Τοιαύτη κατάστασις εἶνε χρόνου μακροῦ βαθμιαίου κατασχεύασμα, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν διὰ μονοκονδυλίας νὰ διαγραφῶσιν ἡλόκληροι σελίδες τοῦ βίου μας. Κατὰ τὰς πρώτας τῆς μετανοίας στιγμῆς, πλάττομεν εὐκόλως σχέδια βίου ἰδανικοῦ, καὶ μόνον λυπούμεθα ὅτι δὲν παρέχεται εἰς ἡμᾶς ἕκτακτος εὐκαιρία διὰ νὰ ἐπιδειξώμεν εὐθὺς τὰ ἄνερτά μας σάρκα περιβεβλημένα.

Δυστυχῶς αἱ εὐκαιρία αἱ ἕκτακτοι σπανίως ἐναιρῶνται, καὶ, ἐάν δὲν δρῶμεν τὰς πρώτας—ἔστω καὶ τὰς ἐλαχίστας—ἡμέρας ὁ καθ' ἡμέραν βίος παρουσιάζει, θὰ σβεσθῇ βαθμηδὸν ἐξασθενεζομένη ἢ πρώτη γενναία ἀπόφασις.

Στάθμισον λοιπὸν τὰς δυνάμεις σου, μελέτησον τὸν κύκλον, εἰς ὃν ἡ ἐνέργειά σου δύνανται νὰ περιστραφῇ, καὶ ἐγκαταλείπων τὰ ἀκατόρθωτα ἐπιδίωκε μόνον τὰ κατορθωτά. Ἐκάστη ἡμέρα ἔχει καὶ ἴδια καθήκοντα τοῦ ἐλαχίστου δὲ καθήκοντος ἢ ἐκπληρώσεως εἶνε καὶ μία εὐκαιρία πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ σου, ἐν βῆμα ἐπισχύον σε διὰ τῆς συνεχῆς ἀσκήσεως εἰς τὴν ἐπίπαρον ἀνάβασιν τῆς κορυφῆς, ἐνθα ἀποκρίνεται τῆς ἀρετῆς ὁ στέφανος. Τὸ ἕκτακτον τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβου δὲν στερεῖται πρακτικῆς σημασίας. Οἱ ἄγγελοι ἀντὶ νὰ ταυθῶσι τὰς πέφυγας πρὸς τὸν Οὐρανὸν ἀνέβησαν τὴν ἑλπὴ τῆς γῆς ἐστρηγμένην κλίμακα ἀρχίσαντες ἀπὸ τῆς κατωτάτης βαθμίδος.

Λοῦκος

ΟΛΙΓΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος, ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς οὐδὲν ἕλλο τείνει ἢ εἰς τὴν πλοήρωσιν τοῦ κενοῦ, ἢ περ ἐν ἐαυτῷ αἰσθάνεται, τοῦτέστιν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀπολύτου ἀγαθοῦ. Ἡ ἰδέα αὕτη ἐπιχειρομένη ἄνωθεν εἰς ἡμᾶς δίδει σοφίαν εἰς τὸν σοφόν, πίστιν εἰς τὴν ἀρετὴν, φόβον εἰς τὴν δικαιοσύνην, δύναμιν εἰς τὸν ἀδύνατον, φόβον εἰς τὸν δυνατὸν, παρηγορίαν εἰς τὸν δυστυχῆ.

Ἴσως ἤθελε τις εἶπει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, καθ' ὅσον κατεχόμενος ὑπὸ τοιαύτης ἰδέας τῆς ἐμπνευμένης ἄνοσθης, οὐχ ἦτον ὅμως ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀνεπίβλεπτος. — Ὅχι ὁ Θεὸς δὲν κατέλιπε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καθὼς τινες ἑτεροδόξοι φησύνουσιν. Ὅχι ὁ Θεὸς δὲν κατέλιπε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ἄνοσθεν τὸν ἐπιβλέπει. Ἡ θεία πρόνοια ὡς μήτηρ φιλόστοργος προενόησεν ὑπερὸ τοῦ τέκνου τῆς τοῦ ἀνθρώπου, αὐτῆ τὸν τρέφει.

αὐτῆ τὸν ἐνδύει, εἶπεν εἰς τὴν γῆν νὰ καρποφορῇ δι' αὐτόν, εἰς τὴν Ἑσθῶπῃν νὰ τῷ δίδῃ τοὺς οἶνους τῆς καὶ τὴν μέταξάν τῆς, εἰς τὴν Ἀσίαν τοὺς ἀδάμαντας τῆς καὶ τὰ εὐόδια τῆς ἀρώματα, εἰς τὴν Ἀμερικῇ τὸν ἄργυρον τῶν ὀρέων τῆς, τοὺς σμαράγδους τῶν ποταμῶν τῆς, εἰς τὴν Ἀφρικῇ τὸν ἔβενρον καὶ τὸν χρυσόν τῆς, εἰς δὲ τὰς ἀβύσσους τῆς θαλάσσης νὰ τὸν ἐξαργύρωσι καὶ νὰ τῷ στέλλωσι μαργαρίτας καὶ κοράλλιον. Καὶ ταῦτα μὲν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς σαματικῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου· ἤδη δὲ ἐρωτώμεν ὑπάρχει ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα ἀφ' ἐαυτῆς ἢ εἶνε ζωική τις δύναμις τοῦ σώματος, ἢ ὁποῖα ὑπάρχει ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τὸ σῶμα ἐν τῇ ζωῇ, ἢ συγκαταστρέφεται καταστρεφόμενον τοῦ σώματος;

Ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν αἰσθησέων του δέχεται μὲν τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις, ἀλλ' ἐνθὸν τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει καὶ δύναμις τις, ἣτις συνάπτει ταύτας τὰς ἐντυπώσεις εἰς ἓν πλάτουσα καὶ παράγουσα ἐκ τούτων ἕλλας νέας κινήσεις, προσβλέπουσα καὶ ἐνθυμονεμένη. Ἐνθὸν τοῦ ἀνθρώπου αὕτη δύναμις οὐ μόνον δέχεται τὰς ἐξωτερικὰς ἐντυπώσεις ἀναπλάτουσα ἕλλας, ἀλλ' ἔχει ἐν ταῦτῳ καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ δίκαιον καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως μετὰ τὴν ἀδικίαν. Ἐν τούτῳ λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι ἡ ψυχὴ εἶνε δύναμις αὐθόρυπτος καὶ ἰδιά, ἕτερόν τι στοιχεῖον καὶ οὐσία διάφορος τοῦ σώματος.

Ἐάν τις ὀλισθῆς, διότι οὐ ὀλισθαί οὕτω φρονῶσιν, ἤθελε μοι εἶπει ὅτι ἡ ψυχὴ δουλιέξῃ μὲ τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἢ τὴν ἐναρμόνιον λύραν, καθόσον ἀποφάσεται «ὄταν ἡ φλόξ καταφύγῃ τὴν ἕλην καὶ ὁ λύχνος σβεσθῇ, τὸ φῶς τί γίνεται; ἢ ὄταν αἱ χορδαί τῆς λύρας διακοπῶσιν ὁ ἦχος τί γίνεται;» ἤθελον ἀποκριθῆ: ἡ ψυχὴ, ὡ ὀλιστά, δὲν εἶνε τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἀλλὰ τὸ ἀθάνατον ὄμμα τὸ βλέπον τὸν φέγγοντα λύχνον καὶ διατηροῦν τὸ βλέμμα καὶ σβεσθέντος τοῦ λύχνου ἢ ψυχῆ, ὡ ὀλιστά, δὲν εἶνε ὁ ἦχος τῆς λύρας, ἀλλ' ὁ θεῖος δόκτυλος, ὁ κρούων αὐτὴν καὶ μετὰ τὴν διακοπήν τῆς διατηρῶν ἔτι τὴν ἀφῆν' εἶνε τὸ οὖς τὸ ἀκούον καὶ κρίνον τοὺς ἦχους τῆς καὶ διαφυλάκτον τὴν ἀκοὴν καὶ θραυσθείσης τῆς λύρας. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου εἶνε οὐσία τις λογικῆ, δύναμις σκεπτομένη, δύναμις κρίνουσα, δύναμις ἐνθυμονεμένη, δύναμις ἀγαπῶσα τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον, τὸ ἔπειρον καὶ τὴν αἰωνιότητα, διατὶ παραιτηροῦμεν ὅτι πολλάκις διακόπτεται καὶ ἐξασθενεῖ διὰ τοὺς περιστάσμων, τὰς νόσους, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος καὶ δέχεται διὰ τῶν ἀτελῶν αἰσθησέων τὴν βλῆν τῶν διασκέψεων τῆς, εἰς δὲ τὸ ἐκφερόμενον τῶν διασκέψεων τῆς

παρατηροῦμεν ἀτελεῖ καὶ σφαλερὰ διδόμεναι; ὀφείδιον εἶπειν ὅταν γὰρ τὸ σῶμα πάσχει, συμπίσχει καὶ ἡ ψυχὴ καὶ πᾶσα ἀπόρροια αὐτῆς φουροχομένη ἐκ σώματος πάσχοντος σφαλερὰ ἔσται—πότε λοιπὸν ἡ ψυχὴ ἔπεται τῆς ἀληθείας;—ὄταν οὕτε ἀκοὴ παρὰ ψυχῆ αὐτῆς, οὕτε ὄψις, οὕτε ἠδονή, οὕτε λύπη, ἀλλ' ὄταν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μένη καὶ ὁ ἄνθρωπος ὡς δι' ἕλλης τινος αἰσθησεως θίγῃ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν καὶ πᾶν νοερόν. Ὅταν ὅμως ἡ ψυχὴ χωρίζεται τοῦ σώματος, τότε λαμβάνουσιν αἱ ἰδιότητες αὐτῆς πλήρες τὸ κράτος τῶν.

Ἡ ψυχὴ λοιπὸν πνεῦμα παντεπισκοπον πάσης κινήσεως κινήτικώτερον καὶ χωροῦν διὰ πάντων, ἡ ψυχὴ ἀτμὸς τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπόρροια τῆς δόξης αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ ἀπαύρασμα τοῦ αἰθίου φωτός καὶ κάτοπτρον τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει καὶ διακίβνι ἀθάνατος. Καθὼς οὐδὲν τῶν σπειρομένων ζωοποιεῖται, ἂν δὲν ἀποθάνῃ, καὶ οὐδεὶς σπῆρος ἔχει τὸ γεννηθῆμενον, ἀλλ' ὁ Θεὸς δίδει εἰς αὐτόν τὸ ἀνήκου σῶμα, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἂν δὲν ἀποθάνῃ δὲν μεταβαίνει εἰς τὴν ἀθανασίαν, σπείρεται ἀσθενῆς, ἐγείρεται δυνατός, σπείρεται σῶμα, ἐγείρεται πνεῦμα, σπείρεται ἐν φθορῇ καὶ ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ τὸ φθαρόν ἐνθιέται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν ἀθανασίαν.

Οἱ ὀλισθαί ἀφρόνως κατατάσσουσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζῴων, ὡσάν νὰ ἀγνοῶσιν ὅτι αὐτὸς μόνον ζῆ ὑπὸ πάντας τοὺς οὐρανοὺς, πλέει βλας τὰς θαλάσσης, κατοικεῖ πᾶσαν χώραν τῆς γῆς, τρέφει πρὸς χορσίν του ὅλα τὰ φυτά, ἔχει κατ' ἐξαιρέσειν πρὸσωπον ἐκφορῶν τὰ εὐγενέστερα αἰσθηματα αὐτὸς ἐξήγαγε πόλεις μεγαλοπρεπεῖς ἐν τῶν λατομείων καὶ στόλους ἀνικητους ἐκ τῶν θασσῶν, ἤρπασεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὸν πύρινον πέλεκυν τοῦ κεραυνοῦ, κατεμέτρησε τὸ διάστημα, ἠρίθμησε τοὺς ἀστέρας καὶ κατενόησε τὸ ὑπεράνω τῶν ἀστέρων καθήμενον ὑπερότατον ὄν.

Μόνος ὁ ἄνθρωπος, λογικὸς ὢν, λέγει πρὸς τὴν γῆν «ὄς βλάστησιν εἰς τὸν κόκκον τὸν ἐναποτιθέμενον εἰς τὰ σπλάγγνα σου» καὶ ἡ γῆ μεταβάλλει τὸν κόκκον εἰς ὄρυον καὶ δένδρα καρποφόρα.

Λέγει εἰς τὴν θάλασσαν «φέρε με εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου» καὶ ἡ θάλασσα εὐπειθῆς τὸν φέρει ἐπὶ τῶν νῶτων τῆς ἀφ' ἐνὸς εἰς τὸν ἕλλον Πόλον.

Λέγει πρὸς τὸν ἀτμὸν «κατάβαλε ὑπερὸ ἐμοῦ τὴν τεράστιόν σου δύναμιν», καὶ ὁ ἀτμὸς ταχὺς ὡς ὁ περσῆς λόγος τοῦ προστάξαντος τρέχει σύρῳν ἰμάξας καὶ τρίκροτα πλοῖα.

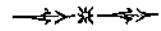
Αὐτὸς συγκεντρῶσας τὸ πῦρ τοῦ ἡλίου ἀπετέφρωσε στόλους.

Κατόπιν τούτων προτερημάτων καὶ ὑψηλῆς καταγωγῆς πῶς εἶνε δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ καταταχθῆ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζώων; Τοῦτο βλασφημία, τοῦτο ἄλογον.

Ἐν Σουλῳ, τῆ 30 Ἀπριλίῳ 1891.

Ἄλξ. Κοραμεσίνας

διευθυντῆς ἑλλην. ἐκπαιδευτηρίου.

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- 1) Λόγος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἱερωνύμου Βλαχάκη περὶ τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου.
- 2) Ὁ Χριστιανικὸς οἶκος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γυρνάτιου Μοσχάκη.
- 3) Ἐργαφον μεταξὺ Ἑψηλῆς Πύλης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ τοῦ προνομιακοῦ καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ ζήτηματος.
- 4) Ἐτησία λογοδοσία τοῦ Ἀμακισίου Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων.
- 5) Ἐν μέρει τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Α. Φιλαρέτου.
- 6) Ὁρθόδοξος Θεολογία, Γερμασίμου Καλογερόπουλου.
- 7) Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς υἰοθεσίας τοῦ κ. Κ. Μ. Ράλλη, βιβλιοκρισία ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Ν. Δημητράκοπούλου.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πρὸς τοὺς κκ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς τῆς Ἀναπλάσεως.

Παρακαλοῦνται οἱ κκ. ἀνταποκριτὰ νὰ πέμψωσι κατάλογον τῶν μέχρι τοῦδε πληρωσάντων συνδρομητῶν σημειοῦντες ἀκριβῶς καὶ εὐνοηγνῶστας τὰ ὀνόματα, ἵνα σταλῶσιν αἱ δέουσαι ἀποδείξεις. Πεποιθῶμεν δὲ ὅτι καὶ οἱ κκ. συνδρομητὰ οἱ κατ' εὐθεΐαν ἐντεθῶν τὸ φύλλον λαμβάνοντες θέλουσι σπεύσει ν' ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἕξαμηνίας ἤδη παρελθούσης.

(Ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ ταμείου).

Ἡ ἀποκλειστικὴ πώλησις τοῦ περιοδικοῦ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Ἰ. Σκαλτσούνη, τῶν

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ,

ἀνετίθη ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῆς Ἀναπλάσεως καὶ τοῦ συγγραφέως εἰς τὰ καταστήματα τοῦ κ. Ἀλέξη Κωνσταντινίδου. Ἐναστὸν ἀντίτυπον τιμᾶται δραχ. 4. Εἶνε ἔργον ἄξιον μελέτης, ὑπερ δέου ν' ἀποκτήσασιν οὐ μόνον οἱ

περὶ τὰ θεολογικὰ ζητήματα ἐσχολούμενοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἀληθῆς ἐπιστήμιον καὶ λόγιον διὰ τὰς ἐν αὐτῷ τοσοῦτον ἐπιστημονικῶς καὶ σαφῶς ἀναπτυσσομένης θεωρίας περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου, δι' ὧν καταπολεμεῖται ὁ ὕλισμός.

ΕΥΧΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἰπὸ τὸν τίτλον τοῦτου ἐκδίδεται ἤδη βιβλίον περιέχον 10 ἐκκλησιαστικὰς ὁμιλίας, ἃς ἐξεφώνησεν ὁ χρηστὸς καὶ εὐσεβὴς νέος κ. Θεόφιλος Κόντης τελειόφοιτος τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐν διαφόροις Ναοῖς τῶν Ἀθηνῶν, καὶ πωληθῆσεται ἀντὶ δραχμῆς. Ἡ Ἀναπλάσις ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἡθικὴν ὠφέλειαν τῶν ἀναγνωσάντων αὐτῆς συνιστᾷ θεομῶς τὸ ἐπισημεῖν τοῦτο βιβλίον.

Ἰπὸ τοῦ κ. Ἰω. Καρακασάνη διδάκτορος κτλ. ἐξεδόθησαν τὸ τρίτον αἱ Ὀρθογραφικαὶ Ἀσκήσεις ἐπὶ τῷ μεθοδικώτερον καὶ πληρότερον μετερρυθμισμένῳ. Τὸ βιβλίον αὐτοῦ συντεταγμένον κατὰ τὰς νεώτερας γραμματικὰς ἐφεύρας καὶ περιέχον ἀπαίθισμα τῶν γλωσσικῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Κόντου, λίαν δὲ εὐμέθοδον καὶ πρακτικόν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἐν βραχεὶ χροῖῳ ἐξάντλησις τῶν δύο προηγουμένων ἐκδόσεων συνιστῶμεν θεομῶς τοῖς ἀναγνώσταις ὡς προχειρότατον καὶ ἀπαραίτητον βοήθημα τῆς ὀρθογραφίας. Ἰδιόρῳσεται δὲ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀναπλάσεως καὶ ἀποστέλλεται παντὶ τῷ αἰτούντι.

ΔΙΑΔΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κάτων' αἰθρα. Μητροπολ. Σινῶ κ. Πορφυροῦ, συνδρομ. ἐλήφθη. — Μιχαήλ' αἰθρα. Μητροπολ. κ. Ἀνθίμου, συνδρομ. ἐλήφθη. — Μεξάνδρειαν' κ. Α. Συνοδίου, φραγμ. 10 ἐλήφθη. — Φάρακτα' κ. Α. Ζαγγαστοπούλου, δραχ. 90 ἐλήφθη. — Ἀίστια Ἰουστινίας κ. Ν. Λέπιασι, δραχ. 16 ἐλήφθη. — Νικολάεσσ' κ. Χ. Ραζῆ, φρ 80 ἐλήφθη. — Κιόρλεσταν' κ. Σ. Σκιαδαρῆ, l. 6, 3. 0 ἐλήφθη. — Πάργας κ. Κ. Καρακάλω, δραχ. 120 ἐλήφθη. — Κων. πολιν' κ. Γ. Θέμελη, δραχ. 31 ἐλήφθη. κ. κ. Ἰδελ. Δεπίστα καὶ Σ. Τρωάνω, ἐπιταγὴ ἐλήφθη. — Συμπίν-βλ-Κου κ. Χρ. Παναγιωτοπούλου, ἐπιταγὴ ἐλήφθη. — Ἰδριανούπολιν' κ. Σουλ. Ἀποστόλου συναλλ. ἐλήφθη. — Γαλάζιον' κ. Γ. Χατζεποστολ. ἐπιταγὴ ἐλήφθη. — Τραπεζοῦντι κ. Κ. Καπῆ, φρ. 36 ἐλήφθη. — Πᾶσι τοῖς ἐπιστελλοῦσιν ἐπιταγὰς ταχυδρομικῶς καθέμισται. Ἐδχιριστικῶς πρὸς τοὺς νεώτους ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς

Τόποις Α. Κολλαρῆ καὶ Ν. Τριανταφύλλου. — Κάτωθεν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.